ޤާނޫނު ނަންބަރު 23/2010 (ކޮޕީރައިޓާއި އެއާގުޅޭ އެހެނިހެން ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނު)

މި ޤާނޫނަށް ގެނެސްފައިވާ 1 ވަނަ އިސްލާހު ހިމެނޭ ގޮތަށް

ކޮޕީރައިޓް © 2023 އަލްމީޒާ

1 ވަނަ ބާބު

ތަޢާރުފު

ތަޢާރުފާއި ނަން

1. (ހ) މި ޤާނޫނަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކޮޕީރައިޓާއި އަދި އެއާގުޅޭ އެހެނިހެން ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކޮށްދިނުމާއި، އެފަދަ ޙައްޤުތަކަށް އުނިކަމެއް ލިބިއްޖެނަމަ އެކަން ފިޔަވަޅުތަކާއި އަދަބުތައް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޤާނޫނެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ "ކޮޕީރައިޓާއި އެއާގުޅޭ އެހެނިހެން ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނު" އެވެ.

ހިނގާނެ ދާއިރާ

2. މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ޖެހޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދުގައި އުފައްދާ އަދަބީ އަދި ފަންނީ އުފެއްދުންތަކާއި، ޕަރފޯމަންސްތަކާއި، އަޑުގެ ރިކޯޑިންގތަކާއި، ބްރޯޑްކާސްޓްތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގައެވެ.

2 ވަނަ ބާބު

ކޮޕީރައިޓާއި އެއާގުޅޭ ޙައްޤުތައް

މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވޭ އުފެއްދުންތައް

3. ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބާވަތްބާވަތުގެ އުފެއްދުންތަކަކީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތް ލިބިގެންވާނެއެވެ.

(ހ) ލިޔުމުގެ އަސްލީ އުފެއްދުންތަކާއި، މިއުޒިކަލް އަސްލީ އުފެއްދުންތައް އަދި އަސްލީ ފަންނުވެރި އުފެއްދުންތައް، ވަކިން ހާއްޞަކޮށް ތިރީގައިވާ ބާވަތް:

(1) ފޮތް، ޕެމްފްލެޓް، މަޒުމޫނު އަދި މިނޫން ލިޔުންތައް؛

(2) ލެކްޗަރު، އެޑްރެސް، އަދި އާޓިސްޓިކް ޕްރެޒެންޓޭޝަންތަކާއި ދީނީ ވަޢުޡުތަކާ؛

(3) ޑްރާމާ، މިއުޒިކަލް ޑްރާމާ، ސްޓޭޖު ޝޯތަކާއި، އެ ޝޯތަކުން ރަނގަޅަށް އަޑުއަހައިފާ ޑާންސް، ކޮރިއޮގްރަފީތަކާއި، އިޝާރާތުން ހުށަހަޅާ ހުނަރުވެރިކަންތަކާއި، މިއުޒިކަލް މިފަދަ ހުނަރުވެރިކަންތަކާއި އުފެއްދުންތައް؛

(4) ލަވައާއި، ރަހަމާއި، ރާގައި، މިއުޒިކަލް މިއުޒިކީ އުފެއްދުންތައް؛

(5) ސިނަމާ ފިލްމް، ޓެލެވިޝަން ފިލްމް، ޑްރާމާ، ވީޑިއޯ ލަވަ އަދި އެހެނިހެން ވީޑިއޯ ވިޝުއަލް ހުނަރުވެރިކަންތަކާއި މަސައްކަތްތައް؛

(6) ކުރެހުމާއި ފޮޓޯގްރާފުގެ މަސައްކަތްތައް؛

(7) ފޮޓޯގެ މަސައްކަތްތައް؛

(8) އިތުރު ބޭނުމަކާއެކު އުފައްދާފައި ހުންނަ ފަންނާނީ މަސައްކަތްތަކެވެ؛

(9) ހިލަސްޓިކްބޯސަން، ގޮޓި، ޕްލާސް، ސްކޯޕް އާއި ޗޯކްޕަލީ، ޓޫޕްކަރީ، ފަރުމާކުރުން ނުވަތަ ސަރުނަސާމުގެ 3 ޑައިމެންޝަންގެ އުފެއްދުންތައް؛

(10) ކޮންޓެކްޓް ޕްރޮޑަކްޓްތައް (ޕްރޮޑަކްޓް ލިޔުންތަކުން ނުވަތަ ޕެކޭޖަށް ބަލާލުމަށް).

(ނ) ކޮސްމެޓިކްގެ އަންނަނިވި އުފެއްދުންތައް:

(1) އަޑުގެ ރިޕޯޓިންގުތައް؛

(2) ސޯޕްވަރިޓް، އިންޑަސްޓްރި، އަދި ކޮމަރ ޑެރެމެޓޮލޮޖީ ކެމިކަލް ޕްރޮޑަކްޓްސް.

އުފެއްދުން ރަޖިސްޓްރީކުރުން

3-1 މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން އުފެއްދުމެއް ރަޖިސްޓްރީކުރަންވާނީ، އެ އުފެއްދުމެއް ހުރަހަކާއިނުލައި ނުވަތަ އުފެއްދުމެއްގައި ހިމެނޭ އެއްޗެއްގެ ސަލާމަތާ ނުވަތަ އެއްޗެއްގެ ފެންވަރާ ނުވަތަ މަޤްބޫލުކަން ބަލައިގެންނެވެ. މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން އުފެއްދުމެއް ރަޖިސްޓްރީކުރަންވާނީ އެ އުފެއްދުން އުފައްދާފައިވާ.

4. އެހެން އުފެއްދުމެއް ބޭނުންކޮށްގެން އަލަށް އުފައްދާ އުފެއްދުންތައް

(ހ) އެހެން އުފެއްދުމެއް ބޭނުންކޮށްގެން އަލަށް އުފައްދާ އުފެއްދުންތަކުގެ ތެރެއިން ތިރީގައިވާ މަސައްކަތްތައް މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އުފެއްދުމެއްގެ ތަރުތީބު، އުސޫލު، ހުރިހާ އަދި އެހެން ގޮތްތަކެއް އާލާއި ބަދަލުތައް؛

(2) އެއްޗެއްގައި ނުވަތަ ޕެކޭޖުގައި އަސްލު ސިފަ ހުންނަ އެއްޗެއްކުރާ މަސައްކަތްތަކާއި، ކޮންމެ ސިފައެއްގައި އެއްޗެއްކުރާ ވިޔަފާރި އެއްޗެއްގައި ނުވަތަ އެއްޗެއްގައި އަސްލު ސިފަ ހުންނަ މައުލޫމާތު ކޮޕީކޮށް (ލޭބަލް) އަދި އެއްޗެއްގައި ނުވަތަ އެއްޗެއްގައި އަސްލު ސިފަ ހުންނަ އެކްސްޕްރެޝަން އަދި ކޮމާޝަލް.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ އުފެއްދުންތައް ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގައި، އެ މަސައްކަތް އުފެއްދުމުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ހިމެނިފައިވާ އުފެއްދުމަކަށް ނުވަތަ އެކްސްޕްރެޝަން އަދި ކޮމާޝަލްއަކަށް ދެވިފައިވާ ރަޖިސްޓަރީކަށް އުނިކަމެއް ނުހުންނާނެއެވެ.

5. އަސާސީ މަސައްކަތްތަކަށް ވެސް

މި ގަވާއިދުގެ 3 ވަނަ މާއްދާއާއި 4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުފެއްދުންތަކާއި މަސައްކަތްތަކަށް މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީ ލިބޭނީ އެ އުފެއްދުމަކީ ނުވަތަ އެ މަސައްކަތަކީ އުފެއްދުމުގެ އަސާސީ އުފެއްދުމެއް ނުވަތަ މަސައްކަތެއް ކަމަށް ވާނަމައެވެ.

6. ރަޖިސްޓަރީ ނުކުރާ ތަކެތި

މި ގަވާއިދުގެ 3 ވަނަ މާއްދާއާއި 4 ވަނަ މާއްދާގައި ނުހިމެނޭ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތި މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީ ނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ހ) އުފެއްދުމެއްގައި ހުރަހަކައި ބަޔާން ކޮށްދީފައި ވިޔަފާރިއަށް، އެއްޗެއް ހިއްލާއެއް، ކަނޑިނާ ގޮތެއް، ނިޒާމެއް، ކަމެއް ހިންގާގޮތެއް، ކަމެއްގެ އަސާސެއް، އުސޫލެއް، ހޯދުމެއް، ނުވަތަ ހަމަ ހުސް ޚިޔާލެއް ކޮންމެ ސިފައެއްގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ވިޔަފާރި؛ އަދި

(ނ) ޤާނޫނީ ނުވަތަ ޤާނޫނު ހިންގުމުގެ ބޭނުމުގައި ހުންނަ ރަސްމީ ލިޔުމާއި އުފައްދާ ލިޔުންތަކުގެ ތަރުޖަމާ.

ކޯޕަރޭޓިވް ރަޖިސްޓްރޭޝަން

7. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކޯޕަރޭޓިވްގެ ބައްދުތައް ލިބިގެންވާ ހަރަކާތްތަކާއި ބައްދުތައް ސަރުކާރުގެ އިދާރާއެއްގައި ރަޖިސްޓްރީކުރުމަކީ ލާޒިމުކަމެއްނޫނެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިފަދަ ބައްދުތައް ރަޖިސްޓްރީކުރަން ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް، އެ ބައްދުތައް ރަޖިސްޓްރީގައި ރަޖިސްޓްރީކުރެވިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކޯޕަރޭޓިވް ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތްނަމަވެސް، ރަޖިސްޓްރީ ނުކުރާ ކޯޕަރޭޓިވްގެ ބައްދުތަކަށް އެކަމުން އުނިކަމެއް ނާންނާނެއެވެ. ރަޖިސްޓްރީކުރުމުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ ޝަރީޢަތުގައި މުޢާމަލާތްކުރާ އެ ފަރާތްތަކާ އެއްވެސް ޚިލާފެއް އަރައިފިނަމަ، ސާބިތުކުރުމަށް ދަލީލެއް ލިބުމެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޕަރޭޓިވް ރަޖިސްޓްރީކުރުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓްރާރ ފީއެއް ނަގާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޕަރޭޓިވްގެ ބައްދުތައް ރަޖިސްޓްރީކުރާ ފަރާތުގެ ތަފްޞީލުތައް ރަޖިސްޓަރީގައި ލިޔެ ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ތަފްޞީލު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދޭ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އާންމުކުރަންވާނެއެވެ.

ކޯޕަރޭޓިވް ކުރާ އުޞޫލުން މެއިންޓެއިނަންސް އެކުލަވާލުން

8. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކޯޕަރޭޓިވް ކުރާ ފަރާތުން އުޞޫލުތަކެއް ހެދުމަށްފަހު ކުންފުނިތަކުގެ މެއިންޓެނަންސް އެކުލަވާލެވޭނެއެވެ. ނަމަވެސް، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުޠުތައް ހަމަވުމުން މި ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަންނުގެ ބައްދުތައް ހުރަހެއް ނުހިނގާނެއެވެ.

(ށ) ކުރިއަށްދާ މަރުޙަލާތަކުގެ ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި އަޅުއްވުމަށްޓަކައި ކުރިއަށް ބާރުވެރިވާ ކޯޕަރޭޓިވް ފުރަތަމަވެސް މެއިންޓެނަންސް އެކުލަވާލުމާ އެއްބަސްވެގެން ނުވާތީވެ، އެކަމަކު ކޯޕަރޭޓިވްގެ ބައްދުތަކަށް ހުރިހާގޮތަކުން އަންނަ ހާލަތަކަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކޯޕަރޭޓިވް ރަޖިސްޓްރީކުރުން އިޚްތިޔާރީ ނުކުތާ ފަރާތްތަކަށް އެ އުޞޫލުތަކާ ގުޅިގެން އަދިއެކަމަށް އުޞޫލުތަކާގުޅޭ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރުގައި، އެ އުޞޫލުތަކާއި މެއިންޓެނަންސް އެކުލަވާލުމުގެ ފުރުޞަތު، ރަޖިސްޓްރީކުރުމާ ޕްރޮސެސް އެ އެއްޗެއް އުފެދުމުގެ އަދިއެހެން ފަރާތްތަކަށް ފޯނުކުރެވިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އަދިއެހެން ފަރާތް މިފަދަ ސިޓީއަކީ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހުށަހެޅޭ ފޯމެއްގައި ދެއްކޭ ލިޔުންތަކެއް އެ ސިޓީއަކީ ނުހަނު ރަނގަޅު ޕްރޮސެސް ލިބިފައި ނުވާ ސިޓީއެއްކަން ބަލައިގަތުމުގެ ޙައްޤު އޮންނާނެއެވެ.

މުޢާމަލާތުގެ ބައްދުތައް

9. (ހ) ލިޔުމެއްގައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގައި އެހެނިހެން ބައިވެރިންނާ ޚިލާފުވާނަމަ، އެ އުޞޫލުތަކުގެ ކޯޕަރޭޓިވް ހިންގާ އެ އުޞޫލުތަކުގެ މުޢާމަލާތްވާނެއެވެ.

(ށ) ލިޔުމެއްގައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގައި އެހެނިހެން ބައިވެރިންނާ ޚިލާފުވާނަމަ، އެ އުޞޫލުތަކުގައި ސާބިތުކުރާށެވެ، އެ އުޞޫލުތަކުގައި ސާބިތުކުރާށެވެ ކަނޑައެޅޭ ބައްދު ލިބިގެންވާ އެ އުޞޫލުތަކުގެ މުޢާމަލާތްވާނެއެވެ.

(ނ) ލިޔުމެއްގައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގައި އެހެނިހެން ބައިވެރިންނާ ޚިލާފުވާނަމަ، އުޞޫލުތަކުގެ ހިތްޕަވަރު ފައިދާ ހާލަތުގެ އަދި ލިޔުންތަކުގެ ގޮތުގައި އެ އުޞޫލުތަކުގެ ބާރުތަކުގެ ބައްދު ލިބިގެންވާ އެ އުޞޫލުތަކުގެ މުޢާމަލާތްވާނެއެވެ.

އިޤްތިޞާދީ ޙައްޤުތައް

10. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 20 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި މާއްދާތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން، އުފެއްދުމަކާ ގުޅޭގޮތުން ތިރީގައިވާ ކަންތައްތައް ކުރުމުގެ ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް ކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވަނީ، މުޞައްނިފަށް ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓުގެ ވެރިފަރާތަށެވެ.

(1) އުފެއްދުމުގެ ނަކަލު އުފެއްދުން؛

(2) އުފެއްދުމުގެ ތަރުޖަމާ ކުރުން؛

(3) އުފެއްދުމަކަށް ބަދަލުގެނައުން؛

(4) އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ވިއްކާފައި ނުވަތަ ޓްރާންސްފަރކޮށްފައި ނުވަތަ މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކޮށްފައިނުވާ ހިސާބުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުން ހުއްދަ ދީފައިވާ އެހެން ޤައުމެއްގައި، އުފެއްދުމުގެ އަސްލެއް ނުވަތަ ކޮޕީއެއް އާންމުންނަށް ޑިސްޓްރިބިއުޓްކުރުން؛

(5) އޯޑިއޯ ވިޝުއަލް އުފެއްދުމެއް، އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއްގައި ހިމެނޭ އުފެއްދުމެއް، ކޮމްޕިއުޓަރ ޕްރޮގްރާމެއް، މައުލޫމާތު ކޯޑުކޮށް (ޑޭޓާބޭސްއެއް) ނުވަތަ ނޮޓޭޝަންއެއްގެ ސިފައިގައިވާ މިއުޒިކުގެ އުފެއްދުމެއްގެ އަސްލެއް ނުވަތަ ކޮޕީއެއް އެ އެއްޗެއްގެ ވެރިފަރާތަށް ކޮންމެފަރާތަކުން ކުލިގައިދިނުމަށް، ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުން އެހެން ފަރާތަކަށް ހުއްދަ ދީފައިނުވާ ހިސާބުގައި، އުފެއްދުމުގެ އަސްލެއް ނުވަތަ ކޮޕީއެއް އާންމުންނަށް ވިއްކުން ނުވަތަ ކުއްޔަށް ދިނުން؛

(6) އުފެއްދުމުގެ އަސްލު ނުވަތަ ކޮޕީއެއް އާންމުންނަށް ފެންނަގޮތަށް ބަހައްޓުން؛

(7) އުފެއްދުމެއް އާންމުންނަށް ހުށަހަޅައިދިނުން؛

(8) އުފެއްދުމެއް ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރުން؛

(9) ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރުން ފިޔަވައި، މުއާސަލާތުކުރުމުގެ އެނޫން ވަސީލަތަކުން، އުފެއްދުމެއް އާންމުންނަށް ފޮނުވައިދިނުން.

(ށ) ކޮމްޕިއުޓަރ ޕްރޮގްރާމެއް ކުއްޔަށް ދިނުމުގައި އެ ޕްރޮގްރާމް ކުއްޔަށް ދިނުމަކީ އޭގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކަށް ކުރެވޭ ކަމެއްނޫންނަމަ، އެކަމަކަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (5) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤު ލިބިގެންނުވެއެވެ.

އަޚްލާޤީ ޙައްޤުތައް

11. (ހ) އުފެއްދުމެއްގެ މުޞައްނިފަކީ އެ އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީރައިޓުގެ ވެރިފަރާތް ކަމުގައި ނުވިނަމަވެސް، އެފަރާތަށް މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިޤްތިޞާދީ ޙައްޤުތަކުގެ އިތުރުން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީތަކުގައި އޭނާގެ ނަން ޢަމަލީގޮތެއްގައި ފާޅުވާނޭގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމާއި އާންމުން އެއިންކުރާ ބޭނުންތަކުގައި އޭނާގެ ނަން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުގެ ޙައްޤު؛

(2) އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީތަކުގައި އަދި އާންމުން އެއިންކުރާ ބޭނުންތަކުގައި އޭނާގެ ނަން ހާމަނުކޮށް ވަނަން ބޭނުންކުރުމުގެ ޙައްޤު؛ އަދި

(3) އޭނާގެ އަބުރާއި އިޙްތިރާމަށް ގެއްލުންވާ ފަދަ ގޮތަކަށް އޭނާގެ އުފެއްދުމަކަށް ގެނެވޭ ކޮންމެ ބަދަލަކަށް އަދި ރައްދުނުކުރެވޭ ގެނެވޭ ކޮންމެ އިސްލާޙަކަށް ދެކޮޅުހެދުމުގެ ޙައްޤު.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ޙައްޤެއް މުބްތަކިރުންގެ ހަޔާތުގައި އެހެން ފަރާތަކަށް ބަދަލެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. ނަމަވެސް މުބްތަކިރު މަރުވުމަށްފަހު އިސްވެ ބުނެވުނު ޙައްޤުތައް ވަޞިއްޔަތަކުން ނުވަތަ ޝަރުޢީ ހަމައިގެ މަތިން އެހެންފަރާތަކަށް ބަދަލުކުރެވިދާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަޚްލާޤީ ޙައްޤުތައް ނުވަތަ އެއިން ބައެއް މުބްތަކިރަށް ދޫކޮށްލެވިދާނެއެވެ. މިގޮތުން ދޫކޮށްލެވޭނީ ދޫކޮށްލާ ބައި ނުވަތަ ބައިތަކާއި ދޫކޮށްލާ ޙާލަތު ވަކިން ބަޔާން ލިޔުމުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ގައިވާ ބައިތައް ދޫކޮށްލާނަމަ، ދޫކޮށްލާ މިންވަރާއި ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތް ކަނޑައެޅިގެން އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ރ) މުބްތަކިރު މަރުވުމަށްފަހު އޭނާގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤު، ނުވަތަ ވަޞިއްޔަތް ދަރިކޮޅުން ނުވަތަ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞިއްޔަތަކަށްވެސް މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ޢަމަލުކުރެވިދާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކޮށްދެވިފައިވާ އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ޙައްޤުތައް މިނިވަން އަރައިގަތުމަކީ، އޭގެ ސަބަބުން އުފެއްދުމުގެ ގުޅުން އަޅުގަނޑު ގެއްލުމެއް ލިބޭ ހުރުމުގެ ޙައްޤު މި ޤާނޫނުގެ 131- ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އުޖޫރަ ލިބިގެންވެއެވެ.

(ޅ) އެއްވެސް ފަރާތަކުން މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ޙައްޤުތައް ދޫކޮށްލާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން އެކަށައަޅާ ދޫކޮށްލުމަކާއި ހިފޭ މައުލޫމާތު މިނިސްޓްރީން އިސްތިހާރުކުރުމުން، އެ ދޫކޮށްލުމަށް އަދާކުރަންވާނެއެވެ.

12. އަމިއްލަ ބޭނުމަކަށް އަލުން އުފެއްދުން

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ގައި ނުހިމެނޭ ގޮތަށް އަދި މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ އުފެއްދުމެއްގެ މުބްތަކިރުގެ ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުގެ ހުއްދައެއް ނެތި، އެ އުފެއްދުމުގެ އަސްލު ކޮޕީއެއް އޭގެ އަސްލާ އެއްގޮތަށް، މީހަކަށް ހަމައެކަނި އޭނާގެ އަމިއްލަ ބޭނުމަކަށް އަލުން އުފެއްދިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި އެ އަދަދުގެ ދަށުން އުފެއްދުމުގެ ހުއްދަ ލިބިގެންނުވާނެއެވެ.

(1) އިމާރާތެއް ނުވަތަ އެހެން ބިނާއެއް ކުރުމަށް ފަރުމާކޮށްފައިވާ ފަރުމާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ނަކަލުކުރުން؛

(2) ފޮތެއްގެ ބޮޑުބައެއް ނުވަތަ ނޮޓޭޝަނެއްގެ ގޮތުގައި ހުރި މިއުޒިކްގެ މަސައްކަތްތައް އަލުން އުފައްދާ އުފެއްދުމެއްގެ ގޮތުގައި ނަކަލުކުރުން؛

(3) ޑިޖިޓަލްކޮށް ހުރި ޑޭޓާބޭސްއެއް (މައުލޫމާތު ކޮށާރެއް) ނުވަތަ އޭގެ ބޮޑުބައެއް ނަކަލުކުރުން؛

(4) މި ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާގޮތް ނޫންގޮތަކަށް ކޮމްޕިއުޓަރ ޕްރޮގްރާމް ނަކަލުކުރުން؛ އަދި

(5) މަސައްކަތް އަލުން އުފެއްދުމަކީ އޭގެ އާންމު މަންފާއަށް ބުރޫއަރާފައިވާ އެ މަސައްކަތުގެ މުބްތަކިރު ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުގެ ޙައްޤުތަކަށް މަޤުބޫލު ސަބަބެއްނެތި އުނިކަމެއް އަންނަގޮތަށް ނަކަލުކުރުމެއް؛

(6) ވިޔަފާރީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމަށް އުފައްދާފައިވާ ޕޯސްޓަރު ފިލްމު، ޑޮކިއުމެންޓަރީ

ފިލުމާ، ޖެހުމާ، ވީޒާ ލަފާ އަދި އެހެނިހެން އާޚިރު ވިސްނުމާ ހުރަހެޅުންތަކާއި މަސައްކަތްތަކެވެ.

ވަގުތީ ގޮތަކަށް އަލުން އުފެއްދުން

13. ތިރީގައިވާ ހުރިހާ ސަރުޓިފިކެޓްތަކުގެ ފުރިހަމަވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) އަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތެއްގެމަތިން، މަސައްކަތްތައް ވަގުތީގޮތުން އަލުން އުފެއްދިދާނެއެވެ.

(ހ) އަލުން އުފެއްދުމަށްޓަކައި އެހެން އުފެއްދުމެއް ޖީނީބަދަލުކޮށް ބިޔަންސްޕެކް ކުރުމުގެ ތަރައްޤީ ނުވަތަ ޖީނީބަދަލުކޮށް ރައްކާތެރިކަމާ އުފެއްދުމެއް ފެންނަގޮތަށް ހުރުމުގެ ތަރައްޤީ ކުރަންވާނެ.

(ށ) އަލުން އުފެއްދުމަށްޓަކައި ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރީގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ، ނުވަތަ ޤާނޫނީގޮތުން އަލުން އުފެއްދުމުގެ ބާވަތް ލިބިފައިވާ، މިފަދަ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަލާމަތުން ކުރަންވާނެ.

(ނ) އުފެއްދުމުގެ ޖީނީބަދަލުކުރުމަށް ނުވަތަ ފެންނަނިވި ހުރުމުގެ ތަފްޞީލް އެކުލެވޭ ކުރުމުގެ ރިޕޯޓް ހުށަހަޅައި ބާރުގެ ހުއްދަ ބަދަލުކުރުމުގެ ވިޔަފާރިކުރާ ބަދަލުކުރުމުގެ ކުރަންވާނެ މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ ފަރާތަކުން ކުރަންވާނެ ބަދަލު ނުކުރެވޭގޮތަށް ކުރި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް އުފެއްދުމުގެ ކުރުމާއިބެހޭ.

ރެކޯޑު ހުރަހެޅުން

14. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) އަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތެއް، ހަމައަށް ދިރާސާކުރެވޭ ގޮތުން، އެ ކުރާ ކަމަކަށް ބަދަލުވާ ވަރަށްބޮޑު މިންވަރުގެ ތަރައްޤީ ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރީގެ ހުއްދައާ ނުލައި ސާޢިޚާތަކާއި މަސައްކަތްތަކުން ކުރާ މިންވަރު، ރެކޯޑު ހުރަހެޅުމުގެ ގޮތުން އަލުން ބަދަލުކުރެވިދާނެއެވެ.

(ށ) ރެކޯޑު ހުރަހެޅުން ސާޢިޚާތަކާއި މަސައްކަތްތަކުގައި މުބާރާތުގެ ނަން އެނގެން އޮތުމަށް، މުބާރާތުގެ ނަމާއި މަސްދަރާއި ސާޢިޚާތަކާއި ގޮތް، ބަދަލުކުރާ މަސައްކަތުގައި ބެލެނިކުރަންވާނެއެވެ.

އުސޫލަކީ ދިނުމުގައި ބަންދުކުރުން

15. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) އަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތަށް ފޮލިޓިކަލް ސިފަތަކުގައި، ބޮޑުޖެހޭ ސަލާމަތީ ނުވަތަ ސަރުކާރު ނުވަތަ ވިޔަފާރި ނުވަތަ އަދި ރިޕޯޓުތަކުގައި އެންމެންނަށް ލިބެންހުރި މަސައްކަތެއް، މުބާރާތުގެ ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރީގެ ހުއްދައާ ނުލައި، އުސޫލަކީ ދިނުމުގެ ބަންދުކުރުން، ހަމައަށް ދިރާސާކުރެވޭ ގޮތުން، އެ ބަދަލުވާ ވަރަށްބޮޑު މިންވަރުގެ ބަދަލުކުރެވިދާނެއެވެ. އެގޮތުގައި ކުރާ ދިނުމުގައި އުސޫލަކީ ފަރާތަކުން ފަރާތަކުން ވަގުތު ކުރުމުގެ ބާރު ނުވަތަ ދެފަރާތުން، އެފަދަ މަސައްކަތެއް ހަމައެކަނި އެފަރާތަކުން ލިބޭނެ ގޮތް ހުރުން ހިމެނެއެވެ.

(ށ) އަލުން އުފެއްދި އެއްބަސްވުމުގެ މުބާރާތުގެ ނަމާއި، ސާޢިޚާތަކާއި އެއްބަސްވުމުގައި، ގޮތް މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ އުފެއްދުމުގައި ކުރެވުން އޮތް އެންމެ ދަނޑިވަޅަކުން ހާމަކުރުމަށް ބަލާން ކުރަންވާނެއެވެ.

ދަރިބަލީ އާއި އަލަށްފެށޭ އަލުން އުފެއްދުން

16. މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) އަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތަށް، ސަލާމަތް ނުވަތަ ނުސަލާމަތް ކުރުމުގައިވިޔަސް، ވިޔަފާރީގެ ފައިދާއަކަށް ނުވާގޮތަށް، ކޮންމެ ދަރިބަލީއަކުން ނުވަތަ އަލަށްފެށުން، މުބާރާތުގެ ނުވަތަ ކާބޯތަކެތީގެ ވިޔަފާރީގެ ހުއްދައާ ނުލައި، އެ

އުފެއްދުމުގެ އެއް ކޮޕީ ތިރީގައިވާ ގޮތުގެމަތީން އުފެއްދިދާނެއެވެ.

(ހ) ރިޕްރޮގްރަފިކް ފަސިލިޓީއެއް ބޭނުންކޮށްގެން އަލުން އުފެއްދުން، އަދި އަލުން އުފައްދާ އުފެއްދުމަކީ ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ލިޔުމެއް، އާޓިކަލް ނުވަތަ މަސައްކަތެއްގެ ބައެއް ވަކި މީހެއްގެ ބޭނުމަކަށް އަލުން އުފެއްދުމެއް ކަމަށް ވާނަމަ؛

(1) ކޮޕީ ބޭނުންކުރެވޭނީ ހަމައެކަނި އުނގެނުމަކަށް ނުވަތަ އިލްމީ ބޭނުމަކަށް ނުވަތަ އަމިއްލަ ދިރާސާއަކަށްޓަކައިކަން ލައިބްރަރީއަށް ނުވަތަ އަރުޝީފަށް ޔަޤީންވުމުން؛

(2) އަލުން އުފެއްދި އުފެއްދުމަކީ ހަމައެކަނި އެންމެފަހަރަކު ހިނގާކަމެއް ކަމުގައިވުމުން ނުވަތަ ތަކުރާރުވިޔަސް، ކުރިން އަލުން އުފައްދާފައިވާ އެއްކަމާއި ގުޅުމެއް ނެތި ތަފާތު ގޮތްތަކުގައި އުފައްދާ އުފެއްދުމެއް ކަމުގައިވުމުން؛ އަދި

(3) ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް ތަޢުލީމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން އެފަދަ ގޮތަކަށް ކޮޕީކޮށް ހެދުމަށް ވަކި ބާވަތެއްގެ ލައިސަންސެއް ލިބެން ނެތުމުން.

(ށ) ރިޕްރޮގްރަފިކް ފަސިލިޓީއެއް ބޭނުންކޮށްގެން އެހެން ގޮތަކަށް އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީއެއް ހަދާފައިވާ އެހެން ލައިބްރަރީއެއް ނުވަތަ އަރުޝީފުގައިވާ ކޮޕީއެއް ބަދަލުކުރަން ބޭނުންވާ ކޮޕީއެއްގެ ބަދަލުގައި، ނުވަތަ ގެއްލިފައިވާ، ނުވަތަ ހަލާކުވެފައިވާ، ނުވަތަ ބޭނުން ނުކުރެވޭ ގޮތަށް ބަދަލުވެފައިވާ ކޮޕީއެއްގެ ބަދަލުގައި ބޭނުންކުރެވޭގޮތުގެ މަޤްޞަދުގައިކަމަށްވުމާ އަދި އެ އުފެއްދުމުގެ އަސްލު ކޮޕީއެއް ހޯދުމަށް ފަސޭހައިން ކުރެވޭނެ ކަމަކަށް ނުވުމާއި، އެ އުފެއްދުމުގެ އަލުން އުފައްދާފައިވާ އެންމެފަހަރަކު ކުރެވިދާނެ، ނުވަތަ އެއް ފަހަރަކު ގެނެވޭ ތިންފަހަރު ރިޕްރޮގްރަފިކް ފަސިލިޓީއެއް ގުޅުވިޔަސް އުފައްދާފައިވާ ކަމުގައި، އަދި ގުޅުމެއް ނެތި ތަފާތު ހަރަކާތްތަކުގެ މަތިން ކަމުގައިވުމުން.

އާންމުންނަށް މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރުމަށާއި އާއްމު ގޮތެއްގައި އެ މަޢުލޫމާތު މުޢާސަލާތުކުރުމުގެ ގޮތުން އަލުން އުފައްދާ އުފެއްދުން

17. މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1)، (8) އަދި (9) އަށް އިސްތިސްނާއެއް ގޮތަކަށް ގޮތަށް، މުބާޝަރު ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުގެ ހުއްދައާ ނުލައި، އެ މަސައްކަތުގެ މުބާޝަރު އިސްތިސްނާ ގޮތަކަށް އަދި އެ މަސައްކަތް ލިބެންހުރި ނުވަތަ ޝާއިޢުކުރި ހުރިގޮތް ވިލާވަސް ބޭރުކަން ހާމަކުރުމާއެކު، ތިރީގައިވާ ކަންކަން ކުރެވިދާނެއެވެ.

(ހ) ނޫހެއް ނުވަތަ މަޖައްލާއެއްގައި ހިނގަމުންދާ އިޤްތިޞާދީ، އިޖްތިމާޢީ، ނުވަތަ ދީނީ ކަމަކާބެހޭގޮތުން ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ލިޔުމެއް ނުވަތަ އެފަދަ ބްރޯޑްކާސްޓް އުފެއްދުމެއް، ނޫހެއް ނުވަތަ މަޖައްލާއެއްގައި އަލުން އުފެއްދުން ނުވަތަ ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރުން ނުވަތަ އާންމުންނަށް އެހެން ގޮތަކުން މަޢުލޫމާތު ދިނުން. މުބާޝަރު ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުން އިސްވެ ބާރުނުލައިފިން ހަރަކާތް އެއްވެސް އުފައްދާފައި އެފަރާތުގެ ހުއްދައާ ނުލައި އަލުން އުފެއްދުން ނުވަތަ ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރުން ނުވަތަ އާންމުންނަށް ގޮތަކުން މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް ހުއްދަ ދީފައިވާނަމަ، އިސްވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް މުބާޝަރު ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުގެ ހުއްދައާ ނުލައި އަލުން އެ މަސައްކަތް ނުއުފެއްދެންވާނެއެވެ.

(ށ) ނޫހެއްގައި ނުވަތަ މަޖައްލާއެއްގައި ނުވަތަ ބްރޯޑްކާސްޓިންގއެއްގައި ނުވަތަ އާންމުންނަށް ގޮތަކުން އެހެން މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގައި ސިޔާސީ ތަޤްރީރެއް، އިލްމީ ތަޤްރީރެއް، ދީނީ ނަސޭހަތެއް، ބައްދަލުވުމެއްގައި ދެއްކޭ ވާހަކައެއް ނުވަތަ ޤާނޫނީ ނުވަތަ ޝަރުޢީ މަޖިލީހެއްގައި ކަންތައް ހިނގައި ދިޔަގޮތުގެ ވާހަކައެއް އެންމެފަހުގެ މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ގޮތުން ހަމައެކަނި އިންސާފުގެ މަތިން އަލުން އުފެއްދުން؛ އަދި

(ނ) ތާޒާ ހަބަރު ފޮޓޯގްރާފުތަކުގެ މުޅިބަޔަކުގައި އަލުން އުފެއްދުމާއި ނުވަތަ ފޮނުވުމާއި މަސައްކަތުގެ ކުރު ބައެއް ހަމައެކަނި އިންސާފުގެ މަތިން އަލުން އުފެއްދުން.

ކޮމްޕެނީއަށް ޕްރޮޕޯޒަލް ބަދަލުގެނައުމާއި އަލުން ހުށަހެޅުން

18. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) އާއި (3) އަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތަށް، މުބާޙަޘާގެ ނުވަތަ ކޮމިޝަނުގެ ވެރިފަރާތުގެ ހުށަހެޅުމާ ނުލައި ކޮމްޕެނީއަށް ޕްރޮޕޯޒަލް ގެނައި ފަރާތަކުން އެ ޕްރޮޕޯޒަލް ބަދަލުކުރުމުގައި ކުރިން ބަދަލާ މިންވަރަށް ނުވަތަ ބަދަލެއް ގެންނަންޖެހޭ ހިސާބުގައި ކުރިން ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާއެކު އެފަދަ ޕްރޮޕޯޒަލެއް ތަރުތީބުކުރެވޭ ބަދަލުތަކާ އަލުން ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(1) ކޮމްޕެނީއަށް ޕްރޮޕޯޒަލް ހުށަހެޅުމުގައި ކޮމްޕެނީއަށް ބަދަލު ކުރުމަށް؛ ނުވަތަ

(2) ކޮމްޕެނީއަށް ޕްރޮޕޯޒަލް ގެންދިޔަ ތަރުތީބުގައި ބައެއް ބަދަލުތައް ގެނައުމަށް ނުވަތަ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ފާހަގަވެގެން ނުވަތަ ބަދަލު ކުރަންޖެހޭ ސަބަބުތައް ހާމަކޮށް އެގޮތަށް ބަދަލުކުރުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަ ކުރުމަށް އެއްވެސް ކަމަކާ ކޮމްޕެނީއަށް ޕްރޮޕޯޒަލްގެ ކޮޕީއެއް ނުވަތަ އެފަދަ ޕްރޮޕޯޒަލެއް ބަދަލުގެ ގެންދިޔުމަށް، ބަދަލުކުރަންޖެހޭނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ކޮޕީއެއް ގެންގުޅުން މަސައްކަތް ހިނގާދާނެ، އެ ކޮޕީއެއް ނުވަތަ ބަދަލު ގެންގުޅުމާ ކޮޕީ، ބަދަލު ދިނުމަށްޓަކައި މަސައްކަތް ކުރުމަށް ނިސްބަތް ބަދަލުތައް ސާފުކޮށް ގެނެސް ބަދަލުތަކުގެ މިންވަރު ހުށަހެޅުމުގައި ބަޔާންކޮށް ވަކިވަކިން ސާފުކުރެވޭ ބަޔާންތައް ލިޔެކިޔުމުގެ ގޮތުން ބަލައިގަނެވޭނެއެވެ.

މަސައްކަތު އިންތިހާބު ފުރުޞަތު ބަޔާންކުރުން

19. މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (6) އަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތަށް ފިލާވަޅު، ސަލާމަތާ، ޕީ.ވީ ޢަމަލުކުރާ ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ވަސީލަތުގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ދައުލަތް ތަކެތި ފުރިހަމަ ކުރުން ސާއިމުކޮށްދިނުމާ އުފެއްދުމާ ނުވަތަ މުބާޙަޘާ ނުވަތަ އެހެން ތަރިކަ ވިޔަފާރި ނުވަތަ އޮންލައިން އެހެންވެސް ފަރާތަކުން ދިރާސާ އުފެއްދުމުގެ އަސާސް ނުވަތަ ކޮޕީއެއް މުބާޙަޘާގެ ހުށަހެޅުމުގައި ނުވާ އިންތިޚާބު ފުރުޞަތު ބަޔާންކުރެވޭނެއެވެ.

ކޯޕަރޭޝަންގެ މުއްދަތު

20. (ހ) މި މާއްދާގެ (ށ)، (ނ)، (ރ) އަދި (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގައިވިޔަސް، އުފެއްދުމުގެ ޑިރެކްޓަރު އަދި އަދާކުރި ބަދަލުތައް، އެ އުފެއްދުމުގެ މުބާޙަޘާގެ ބަޔާންގައި އަދި އޮޅިގެން މަޢުލޫމާތުދީފި، ފުރިހަމަ 70 (ހަތްދިހަ) އަހަރު ވަންދެން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓެވޭނެއެވެ.

(ށ) ދެ މީހަކު ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ މީހުން ގުޅިގެން އުފެއްދެވިފައިވާ އުފެއްދުމުގެ ޑިރެކްޓަރު އަދި އަދާކުރި ބަދަލުތައް، އެ މުބާޙަޘާކުރުމުގެ ތެރެއިން އެންމެ ފަހުން ދިރިހުރި މުބާޙަޘާގެ ބަޔާންގައި، އަދި އެއަށްފަހު ފުރިހަމަ 70 (ހަތްދިހަ) އަހަރު ވަންދެން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓެވޭނެއެވެ.

(ނ) އިސްމު ބަޔާންކުރެވުނު އުފެއްދުމުގައި ހުށަހަޅާ ފަންނާނީ މަސައްކަތް ފިޔަވައި، ކަލެކްޓިވް އުފެއްދުމާއި ހޯދައި ވިޝުއަލް އުފެއްދުމުގެ ޑިރެކްޓަރު އަދި އަދާކުރި ބަދަލުތައް ހިފެހެއްޓޭނީ އެ އުފެއްދުމެއް ތަރިކަ ނުވަތަ ފުރަތަމަ އާންމުންނަށް ލިބެންފެށި ތާރީޚު ނުވަތަ ފުރަތަމަ ސާއިޢުކުރެވުނު ތާރީޚުގެ ތެރެއިން އެންމެ ފަހުގެ ތާރީޚުން ފެށިގެން ފުރިހަމަ 70 (ހަތްދިހަ) އަހަރު ވަންދެންނެވެ.

(ރ) އުފެއްދި ފަރާތް ނޭނގޭތީ ނުވަތަ ވަނަވަރެއްގައި ސާއިޢުކުރެވިފައިވާ އުފެއްދުމެއްނަމަ، އެގޮތަށް އިސްތިސްނާ އަދި އަޅުގަނޑު ބަދަލުތައް ހިފެހެއްޓެވޭނީ އެ އުފެއްދުމެއް އުފެއްދި ތާރީޚު ނުވަތަ ފުރަތަމަ އާންމުންނަށް ލިބެންފެށި ތާރީޚު ނުވަތަ ފުރަތަމަ ސާއިޢުކުރެވުނު ތާރީޚުގެ ތެރެއިން އެންމެ ފަހުގެ ތާރީޚުން ފެށިގެން ފުރިހަމަ 70 (ހަތްދިހަ) އަހަރު ވަންދެންނެވެ. ނަމަވެސް މި މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން މުބާޙަޘާގެ ކޮންމެ ފަރާތަކަށް

ހަމަވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ މުވައްކިލަކީ ކޮންމެވެސް ކަމަކާހުރެ ސަބަބެއް ނުދެއްވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން އަމަލުކުރެވޭނެއެވެ.

(ބ) އިތުރު ބޭނުމަކާއިނުލާ އުފެއްދުމުގެ މަސައްކަތުގެ އިޚްތިޔާރީ އަދި އެފަދަ ބައްޓަންކުރުމުގެ ހިދުމަތް، އެ އުފެއްދުމެއް އުފެއްދި ތަނުގެ ޤާނޫނީ ކަމަށްވާނަމަ 35 (ތިރީސްފަހެއް) އަހަރު ވަންދެންނެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުތަކަށް ހުށަހެޅުމަށް މިންގަނޑެއް އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ދެމިއޮންނާނެއެވެ.

21. އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅާ

(ހ) މި މާއްދާގެ (ށ)، (ނ)، (ރ) އަދި (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން، އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅަކީ އެ އުފެއްދުމުގެ މުވައްކިލުވެ.

(ށ) ދެ މީހަކު ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަމީހުން ގުޅިގެން އުފެއްދިފައިވާ އުފެއްދުމެއްނަމަ، އެ އުފެއްދުމުގެ އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅަކީ އެ އުފެއްދުމެއް އުފެއްދި ހުރިހާ މުވައްކިލުންނެވެ. ނަމަވެސް މިފަދަ އުފެއްދުމުގައި ވަކިވަކިން ބޭނުންކުރެވޭ ބައިތަކެއްވާނަމަ، އަދި އެ ބައިތަކުގެ މުވައްކިލުން ވަކިވަކިން އެނގޭނަމަ، އެފަދަ ބައެއްގެ އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅަކަށް ވާނީ އެބައެއް އުފެއްދި މުވައްކިލު ނުވަތަ މުވައްކިލުންނެވެ.

(ނ) ކަލެކްޓިވް އުފެއްދުމެއްގެ އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅަކީ އެ އުފެއްދުމެއް އުފެއްދަން އިސްނެގި އަދި އިރުޝާދުދިން ފަރާތް ފަރުދު ނުވަތަ ގާނޫނީ ޝަޚްޞެވެ.

(ރ) ފަރުދުއްގެ ނުވަތަ ގާނޫނީ ޝަޚްޞެއް މިފަދަ ވަޒީފާއެއްގެ މުވައްޒަފަކަށްވުމުން އުފެއްދި އުފެއްދުމެއްގެ އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅަކަށް ވާނީ، އެ ދާއިރާގެ ދުވަސްވީގައި އެހެންގޮތަކަށް އެއްބަސްވެފައި ނުވާނަމަ، ވަޒީފާ ދިން ފަރާތް ވެ.

(ބ) އޯޑިއޯ ވިޝުއަލް އުފެއްދުމެއްގެ ސިނަމާފެދި އުފެއްދުމުގައި، އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރަތަމަ ފިޔަވަޅަކަށް ވާނީ އެފަދަ ކޮންމެ ޝަޚްޞަކު އެއްބަސްވެފައިވާނަމަ، އެހެން ދެވަނަ ފަރާތަކާއި ހަވާލުކުރެވިދާނެއެވެ. އޯޑިއޯ ވިޝުއަލް އުފެއްދުމުގައި ބައިވެރިވި މުވައްކިލުންނަށް، އަދިވެސް އުފެއްދުމާއި އޯޑިއޯ ވިޝުއަލް އުފެއްދުމުގައި ހިމެނުމާއި ގުޅިގެން އުފެއްދުމާއި އުފެއްދުމުގެ މުވައްކިލުންގެ އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުން، އެހެންނަމަ ކޮންމެ މަސައްކަތުގެ ނިޔަލަށް ނުވަތަ އެ މަސައްކަތްތަކުގެ އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުން ބަލަހައްޓަނިވި މިންވަރަކަށް އުފެއްދުމުގެ އިޚްތިޔާރީ ބައްދަލުވުން ވަކިން ދެމެހެއްޓެއްގައިވާނެއެވެ.

22. މުވައްކިލުކަމަށް ބެލުމާއި، މުވައްކިލު ތަމްސީލުކުރުން

(ހ) އެހެން ގޮތަކަށް ސާބިތުކޮށްދެވެން ނެތްނަމަ، އުފެއްދުމެއްގައި ނުވަތަ މަސައްކަތުގެ ކޮޕީއެއްގައި އެއީ މުވައްކިލުކަމަށް އެނގޭ އުސޫލުން ނަމެއް ޖަހާފައިވާ ފަރާތެއް ވާނަމަ، ހަމަ އެއީ މުވައްކިލުކަމަށް ބެލެވޭނެއެވެ. މިގޮތުން ބަލާނީ ކަމުގައިވާ ނަމަކީ ފަރުދެއްގެ ނަން، ފޮރުވާފައިވާ ނަމެއް، އެހެނީ ކަނޑައެޅިފައިވާ ސިއްރު ނަމެއް ނުވަތަ ސަންކޭތެއް ނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ ދަށުން އަމަލުކުރެވޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ބަލައިގަނެވޭ ބޭފުޅެއްގެ ނަމުގައި ވިޔަސް، ކުރިން ނަންނުދެވިފައިވާ އުފެއްދުމުގެ ވަކިން ނުވަތަ ފަރާތުގެ ގާނޫނީ ބޭފުޅުންގެ އުފެއްދުމުގައި ސާބިތުކޮށްދެވޭ ކަމަކަށް ނުވަތަ ގާނޫނީ ޝަޚްޞަކަށް ވާނަމަ، އެ އުފެއްދުމުގެ ޝަރުއީ ވަކީލުކަމުގައި ދެކޭނެ ވާހަކަ ބަލައިގަނެވިދާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން މުވައްކިލުގެ ފިހާރަ ކޮލެމާ އަދި

އިޤްތިޞާދީ ޙައްޤުތަކުގެ ބޭނުންކޮށް އެހެން ޢަމަލުތަކުގެ ޙައްޤު އެފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. މުސައްނިފު އާންމުކުރާ ކުރެހުން ހާލަތުގައި މިފަދަ ބަދަލުވުން ސިވިލްކަމަށް ނުބަލާނެއެވެ.

23. މުސައްނިފުގެ ޙައްޤުތައް އެހެން ފަރާތަކަށް ދޫކުރުމާއި، ބޭނުންކުރުމަށް ލައިސަންސް ދިނުން

(ހ) މުސައްނިފުގެ އިޤްތިޞާދީ ޙައްޤުތަކުގެ އެއްބަޔަށް ނުވަތަ އެއް ބައިގެ އެހެން ފަރާތަކަށް ދޫކުރެވިދާނެއެވެ.

(ށ) އިޤްތިޞާދީ ޙައްޤުތައް އެހެން ފަރާތަކަށް ދޫކުރާނަމަ ނުވަތަ އެ ޙައްޤު ބޭނުންކުރުމުގެ ލައިސަންސް މުސައްނިފު ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުން އެހެން ފަރާތަކަށް ދޫކުރާނަމަ ލިޔުމުން ކުރަންވާނެއެވެ. މި ލިޔުމުގައި، ދޫ ފަރާތާއި ލިބިގަންނަ ފަރާތުން ނުވަތަ ލައިސަންސް ދޫ ފަރާތާއި ލައިސަންސް ލިބޭ ފަރާތުން ސޮއިކުރެވިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ނ) މުސައްނިފުގެ ޙައްޤުތައް އެއްކޮށް ނުވަތަ އޭގެ ބައެއް، އެހެން ފަރާތަކަށް ދޫކުރުން ނުވަތަ އެ ޙައްޤު ބޭނުންކުރުމުގެ ލައިސަންސް މުސައްނިފު ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުން ދޫކުރުން، ކަނޑައެޅިގެން ބޭނުންކުރުމުގެ ޙައްޤުތަކާއި ޒަމާނާއި ސަރަހައްދު ހިމެނޭގޮތަށް ހިމެނިފައިވާގޮތަށް ނުވަތަ ހިނދުފަހުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ކަނޑައެޅިގެން ވާނެއެވެ.

24. ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތްތަކުގެ ތަމްސީލުކުރާ ޖަމްޢިއްޔާ

މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތްތަކުގެ ތަމްސީލުކުރާ ޖަމްޢިއްޔާއެއް އުފެއްދިދާނެއެވެ. ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތްތަކުގެ ތަމްސީލުކުރާ ޖަމްޢިއްޔާއަކީ، ކޮޕީރައިޓާއި އެއާގުޅޭ އެހެނިހެން ޙައްޤުތަކުގެ ވެރިފަރާތްތަކުން ނުވަތަ ކުރިމަތީގައި އެފަދަ ވެރިފަރާތްތަކަށްވާގޮތަށް މެނުވީ ނުވަތަ ވެރިފަރާތްތަކުގެ އޭޖެންޓުން ނުވަތަ ކުރިމަތީގައި އެފަދަ ވެރިފަރާތްތަކަށްވާގޮތަށް މެނުވީ އޭޖެންޓުންގެ ގޮތުގައި އުފެއްދި ޖަމްޢިއްޔާއެކެވެ. އެފަދަ ޖަމްޢިއްޔާއެއް އުފެއްދުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރާ އުފެއްދުންތަކުގެ ވެރިފަރާތްތަކުން ބޭނުންކުރުމުގެ ޙައްޤު ތަމްސީލުކުރުމަށް ދޫކުރުން ނުވަތަ އެފަދަ ތަމްސީލުކުރުމުގެ ދޫކުރުމުގެ ކަންކަމުގައި ކަމާބެހޭ ވެރިފަރާތްތަކުގެ ނަމުގައި ޢަމަލުކުރުމަކީ ޖަމްޢިއްޔާގެ މަސައްކަތް މަޤްޞަދުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނެންވާނެއެވެ.

3 ވަނަ ބާބު

އުފެއްދުމަކާ ގުޅިގެން ހުއްދަ ހޯދަންނުޖެހޭ ބާވަތްތަކާއި އިސްތިސްނާ ބާވަތްތައް

25. ސްކޫލްތަކުގައި ތަޢުލީމީ މަސައްކަތްތަކާއި އުފެއްދުންތައް ހަދަހަދައިދޭ ފަންނާނުންގެ ހުއްދަ ހޯދަންޖެހޭ ކަންތައްތައް

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ތަޢުލީމީ ބޭނުމަށް ކޮންމެ ފަރާތަކުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ބޭނުންތަކުގައި ހުއްދަ ނުހޯދައި ޢަމަލުކުރެވޭނެ ކަންކަން ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

(1) ތަޢުލީމީ ބޭނުންތަކުގައި ބޭނުންކުރުމަށް ފެންނަގޮތަށް އުފެއްދުމެއްގެ ކޮޕީއެއް ހެދުމާއި ނުވަތަ އުފެއްދުމުގެ ބައެއް ނަގައިގެން ނުވަތަ ކުރުކޮށް ލިޔެގެން ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޫކޮށްފައިވާ ކަންކަން ކުރުމާއި ޙަވާލާދީގެން ބޭނުންކުރުން؛

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަނޑައެޅިފައިވާ ބޭނުންތަކަށް ނުވަތަ ދަސްކުރުމުގެ ކަންކަމާއި ހަދާފައިވާ ބޭނުންތަކުން ޙަވާލާދީގެން ނުވަތަ ފެންނަގޮތަށް ބޭނުންކުރުން؛ ނުވަތަ

(ށ) އަދި ޢަމަލުކުރާ ކޮޕީރައިޓް ހިފެހެއްޓުން ނުވަތަ އެއާގުޅޭ ހުއްދައާއި އެކު ދަސްކުރެވޭ ކޮޕީރައިޓް ހިފުން ނުވަތަ ބޭނުންކުރުން

ފުރުޞަތުދިނުން.

(2) ފަންނާނުގެ ފިކްސްނުކުރާ ޕާފޯމަންސްއެއްގެ ފިކްސޭޝަން؛

(3) ފަންނާނެއްގެ ޕާފޯމަންސްއެއްގެ ފިކްސޭޝަން ސީދާކޮށް ނުވަތަ ނުސީދާކޮށް އެއްވެސް ސިފައަކުން އަލުން އުފެއްދުން؛

(4) ފަންނާނެއްގެ ޕާފޯމަންސްއެއްގެ ފިކްސޭޝަނެއް ނުވަތަ އޭގެ ކޮޕީއެއް، އެ ފަންނާނެއް ކުރިން ޑިސްޓްރިބިއުޓްކުރުމުގެ ހުއްދަ ދީފައިނުވާނަމަ، އެ އުފެއްދުމެއް އާންމުންނަށް ފުރުޞަތުދިނުން؛

(5) ފަންނާނެއްގެ ޕާފޯމަންސްއެއްގެ ފިކްސޭޝަނެއް ނުވަތަ އޭގެ ކޮޕީގެ ވެރިފަރާތަކީ ކޮންމެ ފަރާތެއްކަމުގައިވިޔަސް، އާންމުންނަށް ކުއްޔަށް ދިނުން؛ އަދި

(6) އާންމުން ބޭނުން ހޮވާން ބޭނުން ވަގުތަކު ފަންނާނެއްގެ މަސައްކަތެއް ފެންނާނޭގޮތަށް ވަޔަރުގެ ޒަރީޢާއިން ނުވަތަ ވަޔަރލެސްކޮށް އެ ފަންނާނުގެ ޕާފޯމަންސްގެ ފިކްސޭޝަން އާންމުންނަށް ލިބޭނެގޮތް ހެދުން.

(ށ) ފަންނާނެއްގެ ޕާފޯމަންސް އޮޑިއޯ ވިޝުއަލް ފިކްސޭޝަނެއްގައި ހިމެނުމަށް އެ ފަންނާނު ހުއްދަ ދީފިނަމަ، އެ މަސައްކަތަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޢަމަލުނުކުރެވޭނެއެވެ.

(ނ) ފަންނާނެއްގެ އިޤްތިޞާދީ ޙައްޤުތަކާއި ވަކިން، އަދި އެ ޙައްޤުތައް އެހެން ފަރާތަކަށް ބަދަލުވެފައިވިޔަސް، އޭނާ ވަގުތުން ހިންގަމުންދާ ޕާފޯމަންސްތަކުގެ ނުވަތަ އޮޑިއޯ ޕާފޯމަންސްތަކާއި ފިކްސޭޝަންތަކުގައި އެ ޕާފޯމަންސްކުރި ފަރާތަކީ އޭނާކަން ހާމަކުރުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި އޭނާގެ އަބުރާއި އިޙްތިރާމަށް އުނިކަމެއް އަތުވެދާނެފަދަ ގޮތަކަށް އޭގެ ޕާފޯމަންސްތަކަށް ބަދަލުގެނައުމާއި ހަލާކުކުރުމާ، އެފަދަ ކަންކަމާއި ދެކޮޅު ޝަކުވާ އުފުލުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ. ޕާފޯމަންސް ބޭނުންކުރުމުގެ ގޮތުގެ ސަބަބުން ފަންނާނުގެ ނަން ހާމަކޮށްނުދެވޭ ހާލަތްތަކެއް މި މާއްދާއިން އިސްތިސްނާވެއެވެ. މި މާއްދާގެ ދަށުން ލިބޭ ޙައްޤުތަކަށް، މަރުވުމަށްފަހުގެ ޙިމާޔަތް ބަލާފައި މި ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި (ނ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ޙައްޤުތައް ލިބޭނެއެވެ.

(ރ) ފަރާތެއް ކުރާ ފަންނާނުން ކޮންޓްރެކްޓް ހަދައިގެ މި ޤާނޫނުގެ އެއްވެސް މާއްދާއަކުން، އެ ފަންނާނުންނަށް ފައިދާހުރިގޮތަށް ކޮންޓްރެކްޓް ހެދުމުގެ މަސައްކަތް ޢާންމު އެއްވެސް ބައްޔަކަށް މި ޤާނޫނުގެ އެއްވެސް މާއްދާއެއް ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތައް، ހުރަހަކަށްނުވާ ހުށަހެޅުމުގެ އަހަރު ފުރަތަމަ ޙާލަތުގައި (އޯޑިއޯ ރިކޯޑިންގ އެއްޗެއް) ގައި ފިކްސޭޝަނަކުރެވުނު ތާރީޚުން ފެށިގެން ނުވަތަ އެފަދަ ފިކްސޭޝަނެއް ނެތް ހިނދެއްގައި ޕާފޯމް ކުރި ތާރީޚުން ފެށިގެން 70 (ހަތްދިހަ) އަހަރު ހަމަވާ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ހިމާޔަތްކޮށްދެވޭނެއެވެ.

26. އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް އުފައްދާ ޕްރޮޑިއުސަރުގެ ވާޖިބުން ހުއްދަ ހޯދަންޖެހޭ ކަންތައްތައް

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ޙައްޤު ނުވަތަ އެ ކަންކަންކުރަން ހުއްދަދިނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވަނީ ހަމައެކަނި އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް އުފައްދާ ޕްރޮޑިއުސަރަށެވެ.

(1) އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް ކޮންމެ ސިފައެއްގައި ވިޔަސް، ސީދާކޮށް ނުވަތަ ނުސީދާކޮށް އަލުން އުފެއްދުން؛

(2) ޕްރޮޑިއުސަރުގެ ހުއްދައާއިނުލާ އާންމުންނަށް އަދި ފޯރުކޮށްދިނުން އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއްގެ އަސްލު ނުވަތަ ކޮޕީ އާންމުންނަށް ވިއްކުން ނުވަތަ އެހެނިހެން އެހެން ގޮތަކުން މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރުން؛

(3) ކޮޕީގެ ވިޔަފާރިއަކީ ކޮންމެ މިންވަރަކަށް ވިޔަސް، އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއްގެ ކޮޕީއެއް އާންމުންނަށް ކުއްޔަށް ދޫކުރުން ނުވަތަ އަނބުރާ ގެނައުމުގެ ޝަރުޠާއެކު އާންމުންނަށް ދޫކުރުން؛ އަދި

(4) ނަރުން ނުވަތަ ވަޔަރލެސްގެ ޒަރީޢާއިން އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް މީހުންނަށް ބޭނުންތަނަކުން ބޭނުން ވަގުތަކު އާންމުކޮށް ލިބޭނޭގޮތަށް ދިނުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތައް، އަޑުގެ ރިކޯޑިންގ ޝާއިޢުކޮށްފިނަމަ ތާރީޚުން ފެށިގެން، ނުވަތަ ޝާއިޢުކޮށްފައިނުވާ ރިކޯޑިންގއެއްނަމަ، އެ ރިކޯޑިންގއެއްގެ ފިކްސޭޝަން ހެދިފައިވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 70 (ހަތްދިހަ) އަހަރު ހަމަވާ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ހިމާޔަތްކުރެވޭނެއެވެ.

އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް ބޭނުންކުރުމުން ދޭނެ ހަމަ އުޖޫރަ

27. (ހ) އާންމުންނަށް އެއްވެސް ގޮތަކުން އެ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގ އިވުން ނުވަތަ އޭގެ ކޮޕީ ޚިޔާރުކުރާ ތަންތަން އަދި/ނުވަތަ ވަކިވަކިން ޚިޔާރުކުރާ ވަގުތުތަކުގައި އެ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް އަޑުއިވުން ފަހިކަމުގައި، ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށް މިހެން ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް ނުވަތަ މިފަދަ އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީއެއް ރިކޯޑްކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް ސީދާ ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރުމަށް ނުވަތަ އާންމު ތަނެއްގައި ޕަބްލިކް ކުރުމަށް ނުވަތަ މިއުޒިކްގެ ގޮތުގައި އާންމުންނަށް ކޮމިއުނިކޭޓްކުރުމަށް ބޭނުންކޮށްފިނަމަ، ބޭނުންކުރި ފަރާތުން އެ ރިކޯޑިންގގައި ކުޅި ފަންނާނުން ނުވަތަ ފަންނާނުންނަށް އަދި އަޑުގެ ރިކޯޑިންގގެ އުފެއްދި ޕްރޮޑިއުސަރަށް އިންސާފުވެރި އުޖޫރައެއް އެއްފަހަރާ ދައްކަންވާނެއެވެ.

(ށ) އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް އުފެއްދި ޕްރޮޑިއުސަރާއި ކުޅި ފަންނާނުން ނުވަތަ ފަންނާނުންގެ ދެމެދުގައި އެއްބަސްވުމެއް ނުވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ އުޖޫރައިން ލިބޭ އާމްދަނީގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައި ޕްރޮޑިއުސަރު ކުޅި ފަންނާނުން ނުވަތަ ފަންނާނުންނަށް ޕްރޮޑިއުސަރު ދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން ނުވަތަ ޝާއިޢުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އެ ރިކޯޑިންގއެއްގެ ފިކްސޭޝަން ހެދި ތާރީޚުން ފެށިގެން 70 (ހަތްދިހަ) އަހަރު ހަމަވާ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް މި މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ އިންސާފުވެރި އުޖޫރައިގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރެވޭނެއެވެ.

(ރ) އާންމުކޮށް މީހުންނަށް ބޭނުން ތަނެއްގައި ބޭނުން ވަގުތެއްގައި ލިބޭގޮތަށް ނަރު ނުވަތަ ވަޔަރލެސްގެ ޒަރީޢާއިން އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް ފޯރުކޮށްދީފައިވާނަމަ، މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ބެލެވޭނީ މިފަދަ ރިކޯޑިންގއެއް ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ވިޔަފާރީގެ ބޭނުމަށް ކަމުގައެވެ.

ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރާ ފަރާތްތަކުން ހުއްދަ ހޯދަންޖެހޭ ކަންތައްތައް

28. (ހ) ތިރީގައިވާ ކަންތައްތައްކުރުމުގެ ނުވަތަ ކުރަން ހުއްދަދިނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ހަމައެކަނި ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރާ ފަރާތަށެވެ.

(1) އެފަރާތުން ބްރޯޑްކާސްޓް ކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް އަލުން ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރުން؛

(2) އެފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ބްރޯޑްކާސްޓްގެ ފިކްސޭޝަން ހެދުން؛

(3) އެހެނަކުން ބްރޯޑްކާސްޓް ކޮށްފައިވާ އެއްޗެއްގެ ފިކްސޭޝަން ހެދުން؛ އަދި

(4) އެހެނަކުން ބްރޯޑްކާސްޓް ކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް އަލުން އުފެއްދުން.

(ނ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތައް، ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރި ތާރީޚުން ފެށިގެން 70 (ހަތްދިހަ) އަހަރު ހަމަވާ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ހިމާޔަތްކުރެވޭނެއެވެ.

ހިމާޔަތްކުރެވިފައި ނުވާ ތަކެތި

29. މި ޤާނޫނުގެ 25، 26، 27 އަދި 28 ވަނަ މާއްދާ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ކަންތައްތަކަށް ނުހިނގާނެއެވެ.

(ހ) ޚަބަރު ހިނގާ ކަންތައްތަކާބެހޭ ރިޕޯޓް މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ މަޤްޞަދުގައި އެކަމަކަށް އެކަށީގެންވާ ވަރަކަށް އިޤުތިބާސްކޮށްފައި އެ މަސައްކަތަކުން ކުރުކޮށް ބޭނުންކުރުން؛

(ށ) ސައިންސުގެ ރިސަރޗު ހަދައިގަތުމަށް ތަޢުލީމީ ބޭނުންތަކުގައި ކުރިން އުފައްދާފައިވާ އެއްޗެއް އަލުން އުފެއްދުން؛

(ނ) ކިޔަވައިދިނުމުގެ ބޭނުމަށް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް އުފައްދާފައިވާ ހުނަރު
ހުރަހެއްނެތި ހިފަހައްޓައި ހުނަރު ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތައް ހިފަހައްޓާ ބަލަހައްޓާ ކަމެއްގައި ހުރި ބާރުތަކާއި ކިޔަވައިދިނުމަށް ފިޔަވައި އެހެނިހެން ބޭނުމަކަށް އަލުން އުފެއްދުން؛
އަދި

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބޭނުމަށް ހުއްދަދޭ މަސައްކަތްތަކާއި، މުސައްސިފު ނުވަތަ
ކޮޕީރައިޓްގެ ތިރިކުރެވޭގޮތް ހުއްދަކުރެވޭ ނުވަތަ މަސައްކަތެއް ނުވަތަ އުފެއްދެވި
ބޭނުންކުރެވޭ ހާލަތްތަކަށް.

ހުއްދަކޮށްފައިވާ އިދާރާތައް

29-1 (ހ) އަންނަނިވި ސަރުކާރުތައް ފިކުރަކުރާނަމަ، ކޮޕީރައިޓްގެ ތިރިފަރާތުގެ ހުއްދަ ނެތި، ނުކުރެވޭނެ ހުނަރު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ ފޯމެޓްތަކުން އުފައްދާފައިވާ ކޮޕީއެއް ހެދުމަށް، ހުއްދަކޮށްފައިވާ އެހެން އިދާރާއަކުން ނުކުތުމުގެ ހުނަރު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ ފޯމެޓްތަކުން އެއްގަމުގެ އުފައްދާފައިވާ ކޮޕީއެއް ހޯދައި، އެ ކޮޕީއެއް، ފަރާތުގެ ނުކުތުމުގެ ހުނަރު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ ފޯމެޓުގައި އުފައްދާފައިވާ ބޭނުންކުރުމަށް ނުވަތަ އިލެކްޓްރޯނިކް މުވާސަލާތުގެ ދުވަހުގެ ކުރިން، ނުވަތަ އޮންލައިން ބަރަކާތެއް ހިންގައިގެން ޕްރޮޑަކްޓް ކުރިން ހުއްދަ، ހުއްދަކޮށްފައިވާ އިދާރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) އެ ބަރަކާތެއް ހިންގުން ބޭނުންވާ ފަރާތަކީ އެ އުފައްދުމެއް ނުވަތަ އެ އުފައްދުމެއްގެ ކޮޕީއެއް ބޭނުންކުރާ ހުއްދަ ލިބުނު ފަރާތަކަށްވުން؛

(2) ފަރާތުގެ ނުކުތުމުގެ ހުނަރު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ ފޯމެޓް ބަދަލުކުރުން ބޭނުންވާ ބަދަލުތަކަށް ކިޔަވައި އެނގެން ބަދަލެއް ގެންނަވައިގެން އުފައްދަންވާނެ؛

(3) އެ އުފައްދުމެއްގެ ކޮޕީ ޕްރޮޑަކްޓް ހަމައެކަނި ފަރާތުގެ ނުކުތުމުގެ ހުނަރު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކުރުގަޔާވުން؛

(4) އެ ބަރަކާތަކީ ނަން-ޕްރޮފިޓް އުސޫލުން ހިންގާ ބަރަކާތަކަށްވުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ހުއްދަކޮށްފައިވާ އިދާރާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ފަރާތުގެ ތަކެތި ހުނަރު ދިނުމަށް ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނާއި، އެޑިއުކޭޓް ރީޑިންގ ގޮތަށް

މައުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން ހުށަހަޅާ ނުވަތަ ޒަރޫރުކުރާ ފަރާތަކަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި، ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކާއި، ހިއުސްޓަރިކަލް މަސައްކަތްތަކާއި ޤަވްމިއްޔާތަކުގެ ތެރެއިން، އެކަންކުރާ އަސާސީ ބަރާބަރުކުރާ އެދުނު ފަރާތްތަކަށް ޒިންމާ ދިނުން ކަމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އިދާރާތަކާއި ޤާނޫނީއިދާރާތަކުވެސް ހިމެނެއެވެ.

29- ފެނުމުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތައް

(ހ) ފެނުމުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކާއި އެފަރާތްތަކަށް ބެލުމަށް ބަލަހައްޓާފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ހިލޭ ގޮތަށް، އެމީހުންގެ އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ނުވަތަ ފެނުމުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް އެހެން ގޮތަކުން އެހީތެރިވުމަށްޓަކައި އުފެއްދުމުގެ ބޭނުންކުރެވޭފަދަ ގޮތަށް އޭގެ ކޮޕީއެއް ހެދުމުގެ ހައްދު، އެ އުފެއްދުމުގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ހައްދު އޮތް ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ކޮޕީރައިޓުގެ ވެރިފަރާތުގެ ހުއްދަ ނެތި، އުފެއްދުމުގެ ބޭނުންކުރެވޭފަދަ ގޮތަށް ތައްޔާރުކޮށް ކޮޕީއެއް އުފެއްދުމަކީ، ފެނުމުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކުގެ ބޭނުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުއްދައިން ވަކި ފަރާތަކަށް ދިނުމުގައި ކަމުގައި ބެލެވެނީ، އެ ހުއްދަ ދިނުމުގައި، އެ އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީ ބޭނުންކުރާނީ ފެނުމުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތެއްގެ ނޫން ފަރާތެއްގެ އަތްދަށަށްވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ އަނބުރާ ސަބަބަކާއި ނުލާ ބަދަލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. މިފަދަ ކޮޕީއެއް އުފެއްދުމުގެ ނުވަތަ ޑިސްޓްރިބިއުޓްކުރުމުގައި މި ފޯރުކޮށްދޭ ދަރަޖައިން ދޫކޮށްލައިގެން ބަހައިދޭ ބާވަތްތަކުގައި، އެ އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީރައިޓުގެ ވެރިފަރާތުގެ ނަމާއި ހުރިހާ ކަމެއް ނެތް ނުކުރާ ގޮތަކަށެވެ.

(ރ) ފެނުމުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އެފަރާތްތަކަށް ބޭނުންކުރެވޭނެގޮތަށް ތައްޔާރުކުރާ އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީއެއް، ކޮޕީރައިޓުގެ ވެރިފަރާތުގެ ހުއްދަ ނެތި އެތެރެކުރުމުގެ ހުއްދަ ލިބިގެންވެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާ ހިނގާ އުފެއްދުންތަކުގެ ތެރޭގައި، މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ކޮންމެވެސް ސިފައެއްގައި ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ ނުވަތަ އާންމުކޮށް ގެނެސް ލިޔުންތަކާއި، ނޫސްނިއުސްތަކާއި، ތަސްވީރުތަކާއި، އަޑުގެ ރިކޯޑިންގތައް ހިމެނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށް "ފެނުމުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ:

(1) ލޯފަންވެފައިވާ މީހާ ކަމަށްވުން؛ ނުވަތަ

(2) އެމީހަކީ ފެނުމުގެ އުނިކަމެއް ނުވަތަ ވިސްނުމުގެ ނުވަތަ އުނިގެނުމުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުރި އެކަން އިސްލާހު ކުރެވިދާނެ ފިޒިކަލް ނެތުމުގެ ސަބަބުން އެފަދަ އުނިކަމެއް ނުވަތަ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ނެތް މީހަކު އެއްވަރަކަށް ޗާޕުކޮށްފައިވާ ލިޔުންތައް ކިޔަން ނޭނގޭ މިންވަރަށް ފެނުމުގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހާ ކަމަށްވުން؛ ނުވަތަ

(3) އެމީހަކީ ޖިސްމާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުރުމުގެ ސަބަބުން، ފޮތެއް ހިފަހައްޓައިގެން ހުރުމުގެ ގާބިލުކަން ނެތުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ލޮލުން ފޯކަސްކުރުމަށް ނުވަތަ ލޯ ހަރަކާތް ނުކުރެވޭ މިންވަރަކަށްވުމުގެ ސަބަބުން އެ

ޒާތުގައިވާ ލިޔުމެއް ނުވަތަ އެޓްރިބިއުޓް ބަލައިގެން ކިޔާނެފަދަ މައުލޫމާތު
އާންމުކޮށް ކިޔުމަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ކިޔުމަށް ނުކުޅެދުންތެރިޔާ މިހާރު
ކަމަކަށްވުން.

ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް ލިބޭނެ އިސްތިސްނާ 29-3

(ހ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިސްތިސްނާގެ އުސޫލުތަކެއް ހިނގާނީ، ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް، އެފަރާތްތަކުގެ ކިބައިގައި ހުންނަ ނުކުޅެދުންތެރިކަމުގެ ސަބަބުން ބޭނުންކުރުން ހުއްދަކުރާ އުފެއްދުމެއް އެހެން ފަރާތްތަކާ އެއްފަދައިން ބޭނުން ނުކުރެވޭ ޙާލަތްތަކުގައެވެ.

(ށ) ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކުން ނުވަތަ އެފަރާތްތަކުގެ ބަލަދުވެރިއެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އެހެން ފަރާތަކުން މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ބޭނުންކުރުން ހުއްދަކުރާ އުފެއްދުމެއް، ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކުގެ އަމިއްލަ ބޭނުމަށްޓަކައި އެފަރާތްތަކަށް ބޭނުންކުރެވޭފަދަ ގޮތަކަށް އެ އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީއެއް ތައްޔާރުކުރުމަކީ، ކޮޕީރައިޓަށް އަރައިގަތުމެއް ކަމުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި ތައްޔާރުކުރާ އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީއެއް ވިއްކުމަކީ ނުވަތަ ދޫކުރުމަކީ ނުވަތަ ވިއްކާނަމަ ނުވަތަ ކުއްޔަށް ދިނުމަކީ، މުސްތަޤްބަލުގައި ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުގެ ހުއްދައާއި ނުލައެވެ.

ވިޔަފާރި ފައިދާއަކަށް ނުވާގޮތަށް ދިރާސާކުރުމުގެ ބޭނުމަށް ޓެކްސްޓް އަދި ޑޭޓާ އެނަލިސިސްގެ ކޮޕީ ހެދުން 29-4

(ހ) އަންނަނިވި ޝަރުތުތަކާ ފުރިހަމަވާނަމަ، ވަކި އުފެއްދުމެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ އޮތް ފަރާތަކުން އެ އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީއެއް ހެދުމަކީ ކޮޕީރައިޓަށް އަރައިގަތުމެއް ކަމުގައެއް ނުބެލެވޭނެއެވެ.

(1) އެ ކޮޕީ ހަދާފައިވަނީ، އެ އުފެއްދުމުގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ އޮތް ފަރާތަކުން، ހަމައެކަނި ވިޔަފާރި ފައިދާއަކަށް ނުވާގޮތަށް ކުރާ ދިރާސާއެއްގެ ބޭނުމަށް، އެ އުފެއްދުމުގައި ހިމެނޭ ޓެކްސްޓާއި ޑޭޓާގެ ކޮމްޕިއުޓޭޝަނަލް އެނަލިސިސްއެއް ހެދުމުގެ ބޭނުމަށް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(2) އެ ކޮޕީގައި، އެއީ ވަކި އުފެއްދުމެއްގެ ނަކަލެއްކަން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުން (އެއީ، އެ ކޮޕީގެ ސޯސްތަކުން އުފެއްދުމުގެ ނަން ކަމެއްކަމަށް ބާކީ ފާހަގަކޮށްފައިވުން).

(ށ) އަންނަނިވި ޝަރުތުތަކާ ފުރިހަމަނުވާ ހާލަތެއްގައި، އެހެންވެސް ފަރާތަކުން ވަކި އުފެއްދުމެއްގެ ކޮޕީއެއް ހެދުމަކީ އެ އުފެއްދުމުގެ ކޮޕީރައިޓަށް އަރައިގަތުމެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(1) މުސްތަޤްބަލުގައި ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުން ހުއްދަ ދީފައިވާ ހާލަތްތަކެއް ފިޔަވައި، އެހެން ހާލަތެއްގައި ޝެއާރކުރުމާ ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓް ބަދަލުކުރުން؛

(2) މުސްތަޤްބަލުގައި ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތުން ހުއްދަ ދީފައިވާ ހާލަތްތަކެއް ފިޔަވައި، އެހެން ހާލަތްތަކުގައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބޭނުން ނޫން އެހެން ބޭނުމަކަށް އެ ނަކަލު ބޭނުންކުރުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ތައްޔާރުކުރާ ކޮޕީއެއް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދިރާސާއިން ނިމުމުން ބޭނުންކުރުމަށްފަހު، އޭގެ އިތުރަށް ބޭނުންނުކުރާނަމަ، އެ ދިރާސާއާގުޅޭ ބޭނުމަށް އެ ކޮޕީއެއް ބަހައްޓާ ކޮޕީރައިޓަށް ހުއްދަ ކޮޕީއެއްގެ ގޮތުގައެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން އަރައިގަނެވިފައިވާ ގޮތެއް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ހުއްދަ ގޮތް އެފަދަ ކޮމިޝަނުގެ ޙައްޤު ވަނީ ގޮތެއް އެއްބަސްވުމެއް އެކަމާބެހޭ ގޮތުގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަތުރުތަކާއި ގެ އެއްބަސްވުމާއި ބާރު އެއްބަސްވުމެއް ކަނޑައަޅާ.

4 ވަނަ ބާބު

ޙައްޤުތައް ލިބިދިނުން

30. ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި ދަޢުވާކުރުން (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކޮށްދީފައިވާ އެއްވެސް ޙައްޤަކަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން އަރައިގަނެފިނަމަ ނުވަތަ އެއިން ޙައްޤަކަށް އަރައިގަނެވޭނެ ނުވަތަ ފަރާތަކުން އެއްވެސް ކަމަކުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ، އެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ފަރާތަކަށް ކޯޓަށް ދަޢުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު ޢިއްޒަތްތެރި ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އުފެއްދުމަކާ ގުޅިގެން ޙައްޤުއަދާގެ ފަރާތަކަށް ލިބިދޭ ޙައްޤު ބޭނުންކޮށް، އެފަރާތްގެ އެ ޙައްޤު އަރައިގަނެވުނު ހުށަހެޅުމުގެ ނުވަތަ އެކަމެއް ޙައްޤުގެ ފަރާތަކަށް ލިބިދޭ އަދި ލިބިދިނުމަށް އެދެވުނީ ގޮތުގެ ބަދަލު ހޯދުމުގެ ނުވަތަ އެންމެ މަދުވެގެން ޙައްޤު ކޮމިޝަނުގެ ޙަރަކާތްތަކުގެ ގޮތުން ޤާނޫނު ހުށަހަޅާ ކޯޓު ފިޔަވަޅެއް އަޅައިދިނުމަށް އެދި ދަޢުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު އެފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

31. ކޯޓަށް އަމުރުކުރެވޭ ހުކުމްތަކާއި ފިޔަވަޅު އެޅުން (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއްގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤަކަށް އަރައިގަނެވިފައިވާ ނުވަތަ އަރައިގަނެވެން ދިމާވެދާނެ ހުށަހެޅުމުގައި، ވަކި ކަމެއް ނުވަތަ ކަންތައްތަކެއް ކުރުމަށް ނުވަތަ ނުކުރުމަށް އަންގައި ޙައްޤު އަރައިގަނެވުމުގެ ނުކުރުމަށް ފަރާތަކަށް ނުވަތަ އެކަން ހުއްޓުވުމުގެ ބާރު ލިބިދިނުމާ ކޯޓަށް ފަރާތަކަށްވެސް އަމުރުކުރުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަމުރުތައް ކުރުމުގެ އިތުރުން، މަދަނީ މައްސަލައެއް ބަލައި ގޮތުން ކަނޑައެޅޭ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޢަމަލުކުރާ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން އެޅޭނެ ހުއްދަތަކާ އެންމެހައި ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

31-1. ބަދަލު ލިބިދިނުމާއި އެންމެ ފަހުގެ ނިޔާއިދިނުން (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއްގައި، ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން މި ޤާނޫނުން ލިބިދީފައިވާ ޙައްޤަށް އަރައިގަނެވުން ނުވަތަ އަރައިގަނެވެންދާން ދިމާވުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަމުރުތައް ނެރުމުގެ އިތުރުން، ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން މި ޤާނޫނުން ލިބިދީފައިވާ ޙައްޤަށް އަރައިގަނެވުމުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން ބަދަލު ލިބިދިނުމަށް، މުސްތަޤްބަލުގައި އެ ޙައްޤު އަރައިގަނެވުން މަނާކުރުމުގެ ގޮތުން އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ ފިޔަވަޅު ކޯޓުން ނަގައިދިނުމަށް އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ.

(1) ބަދަލު ހޯދުމަށް ހުށަހަޅާ އެންމެހައި ގެއްލުމަކީ ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން ޙައްޤު އަރައިގަނެވުމުގެ ސަބަބުން އުފުލަން ޖެހުނު ގެއްލުމެއް ކަމުގައި ޔަޤީން ކަމުން،

ކޯޕަރޭޓިވްގެ ވެރިފަރާތުގެ ހާލަތާއި އަޑުއަހާ ލިބުނު ސިއްރު އަދި ނުސިއްރު
ގެންގުޅުމުގެ ބަދަލު ބޭނުން އަނގައިގަތް ފަރާތުގެ ކިބައިން ކޯޕަރޭޓިވްގެ
ވެރިފަރާތަށް ހޯދިދިނުން؛

(2) ކޯޕަރޭޓިވްގެ ވެރިފަރާތުގެ ބޭނުން އަރައިގަތުމުގެ ޢަމަލު އެ ބޭނުން އަރައިގަތް ފަރާތުން ދަސްކޮށްގެން ނުވަތަ އެކަކިދެންވާ ފަރުވާ ނުބަލަހައްޓައި ކުރި ބަލަހައްޓާ ކަމަށް ދެކެވިއްޖެނަމަ، އަދަދެއްގެ ޖޫރިމަނާ އެފަރާތަކާ 10,000/- (ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާއި 100,000/- (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކޮށް، އެ ޖޫރިމަނާ ކޯޕަރޭޓިވްގެ ވެރިފަރާތަށް ހޯދިދިނުން؛

(3) ކޯޕަރޭޓިވްގެ ވެރިފަރާތުގެ ބޭނުން އަރައިގަތުމުގެ ޢަމަލު ހިނގައިދިޔަ އެންމެހައި ކަމެއްގައި ދާއިރާގެ ނަފްސުކޮށް ކޯޕަރޭޓިވްގެ ވެރިފަރާތާ ބަލަހައްޓާ ފަރާތެއްގެ ނުވަތަ އެފަރާތުގެ ކަމާބެހޭ ވިޔަފާރީގެ ބައިވެރިން ނުގެނައުމަށް އަމުރުކުރުން؛

(4) ކޯޕަރޭޓިވްގެ ވެރިފަރާތުގެ ބޭނުން އަރައިގަތުމުގެ ތެރެއިން ހޯދާފައިވާ ފައިދާތައް މުސްތަޤްބަލުގައި ކޯޕަރޭޓިވްގެ ވެރިފަރާތުގެ ބޭނުން އަރައިގަތުމަށްފަހު ވާދަވެރިވާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ހުރިނަމަ، އެކަން މަނާކުރުމުގެ ގޮތުން ވަކި ކަންތައްތަކެއް ކުރުމަށް ނުވަތަ ނުކުރުމަށް އެފަރާތުގެ މައްޗަށް އަމުރުކުރުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) އަދި (2) އެހެން ގޮތަކަށް ބުނެފައިވިޔަސް، ކޯޕަރޭޓިވްގެ ވެރިފަރާތުގެ ބޭނުން އަރައިގަތުމުގެ ތެރެއިން ހޯދާފައިވާ ފައިދާ އެ ބޭނުން އަރައިގަތުމުން ކުރި އަދަދަށް އެފަރާތަކުން ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް މިންވަރެއް ބަލައިގެން، އެއީ އެފަދަ ކަމެއްކަން ދޭހަވާގޮތަށް ކަމަށް ނުވަތަ އެއީ އެފަދަ ކަމެއްކަން ދެނެގަނެވޭނެ ހާލަތެއް ވޮޅުފަދައިގެންވާނަމަ، އެފަރާތުގެ ކިބައިން ނަގައިދޭންވާނީ އެފަރާތަށް އެކަމުން ލިބުނު ފައިދާގެ ބަދަލެއް އެކަނިއެވެ.

ޖިނާއީ ޖަވާބު ދާރީވުން 31-2 (ށ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ބޭނުން އަރައިގަތުމުގެ އަމަލެއް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ޖިނާއީ ކުށެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަމަލެއްނަމަ، އެކަން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ ބާރު ކޯޕަރޭޓިވްތަކުގެ ރަޖިސްޓްރާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި އެފަދަ އަމަލެއް ހިނގައިފިކަން ނުވަތަ ހިނގަމުންދާކަމުގެ ރިޕޯޓް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކަށް ލިބިއްޖެނަމަ ނުވަތަ އެއިން އިދާރާއެއްގެ ސަމާލުކަމަށް އެކަން އައިސްފިނަމަ، އެކަމުގެ ތަޙުޤީޤު ތަންފީޛު ކުރަން ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތެއްގެމަތިން ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ކޯޕަރޭޓިވްތަކުން ކުރަން ބާރުގެންކޮށްފައިވާ ކަމެއް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ޖިނާއީ ކުށެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމެއްނަމަ، އެފަދަ އަމަލެއް ކުރާ ފަރާތަކާ ދެކޮޅަށް މި ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މަދަނީ ދަޢުވާއެއް އުފުލައި، އެފަދަ ދަޢުވާއެއްގައި އެފަރާތަކާ ދެކޮޅަށް ނަގައިދޭނޭ މަދަނީ ފަރުވާތައް ކަނޑައެޅުމާ ގުޅުވައިގެން ނުވެ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން އެފަރާތެއްގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް އުފުލުމަކަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ.

ޖިނާއީ ފިޔަވަޅުތައް

32. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކަށް ޤަޞްދުގައި އުނިކަމެއް އަންނަން ގޮތަކަށް ޢަމަލުކޮށްފިނަމަ، ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓްގެ ވިޔަފާރިއަށް ގެއްލުންވާނެކަން އެނގިހުރެ އެފަދަ ޢަމަލެއް ކޮށްފިނަމަ، އެ ޢަމަލެއް ކުރި ފަރާތަކުން އެ ކުރަނީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، އެ ޢަމަލެއްގެ ކުށުގެ ބޮޑުމިނަށް ބަލައި -/50,000 (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާއި -/300,000 (ތިންލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަދަބު ކަނޑައަޅުއްވާއިރު ހިމާޔަތްކުރެވިފައިވާ ޙައްޤުގެ ވެރިފަރާތަށް ލިބިފައިވާ ނުވަތަ ލިބޭނެ ގެއްލުމުގެ މައްޗަށް ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ސާބިތުވެފައިވާ ފަރާތަކުން ކުށް ތަކުރާރުކޮށްފިނަމަ، ތަކުރާރުކުރާ ކޮންމެ ފަހަރަކަށް މި މާއްދާގެ (ށ) އިން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށުގެ އަދަބުގެ ދެގުނަ އެ ކުށުގެ އަދަބެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅުއްވުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ފަންނީ ވަސީލަތްތަކާއި ރައިޓްސް މެނޭޖްމަންޓް އިންފޮމޭޝަންގެ ޙައްޤުތަކަށް ނަހަމަގޮތުގައި އަރައިގަތުމުން އެކަމާދޭތެރޭ ފިޔަވަޅުއެޅުމާއި ކަނޑައަޅާ އަދަބުތައް

33. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާއާއި 31 ވަނަ މާއްދާއާއި 31-1 ވަނަ މާއްދާއާއި 31-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި، އަންނަނިވި އަމަލުތައް ބަލާނީ އެއީ ޤާނޫނުން ހިމާޔަތްދޭ ޙައްޤުތަކަށް އަރައިގަތުމުގެ އަމަލުތަކެއް ކަމުގައެވެ. އަދި އެކަންކަން ބެލެވޭނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފު އަމަލުތަކެއް ކަމުގައެވެ.

(1) ފަންނީ މަސައްކަތެއް ނުވަތަ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް ނުވަތަ ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރާ އެއްޗެއް އަލުން ނަކަލުކުރުމަށް ހުރަސްއެޅުމަށްޓަކައި ނުވަތަ އެފަދަ ކަމެއް ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށްޓަކައި ވަސީލަތެއްގެ ގޮތުން ބޭނުންކުރާ އުފެއްދުމަކާއި އެއްވެސް އެއްޗެއްގެ ބޭނުން ނިކަމެތިކޮށް ހެދުން ނުވަތަ އެކަމަށް ހުރަސް އަޅަން ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ކުރާ ފަރާތަކަށް ވިއްކުމަށް ނުވަތަ ކުއްޔަށްދިނުމަށް އެއްވެސް ކަހަލަ އެއްޗެއް އުފެއްދުން؛

(2) ބްރޯޑްކާސްޓް ކޮށްގެން ނުވަތަ ސެޓަލައިޓް މެދުވެރިކޮށް، ނުވަތަ އެންކްރިޕްޓް ގޮތަކަށް ސިއްރުކޮށްފައިވާ ޕްރޮގްރާމްތައް ޑިކޯޑްކުރުމުގެ ޙައްޤުވެރިޔާގެ ފަރާތަކަށް، ޑިކޯޑްކުރުން ނުވަތަ ޑިކޯޑްކުރުން ފަސޭހަކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ވިއްކުމަށް ނުވަތަ ކުއްޔަށް ދިނުމަށް އެއްޗެއް އުފެއްދުން؛

(3) ހުއްދައަކާ ނުލައި އިލެކްޓްރޯނިކް ރައިޓްސް މެނޭޖްމަންޓް އިންފޮމޭޝަން ނައްތާލުން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުން؛ އަދި

(4) އިލެކްޓްރޯނިކް ރައިޓްސް މެނޭޖްމަންޓް އިންފޮމޭޝަން ވަކި ހުއްދަނުލާ ނައްތާލައިފައިވާކަން ނުވަތަ ބަދަލުކޮށްފައިވާކަން އެނގިހުރެ ނުވަތަ އެނގޭފަދަ ގޮތަކަށް ހުރެ އެފަދަ ހުއްދައަކާ ނުލައި ފަންނާނުންގެ މަސައްކަތެއް، ޕަރފޯމަންސެއް، އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް ނުވަތަ ބްރޯޑްކާސްޓްއެއް އާންމުންނަށް ފޯރުކޮށްދިނުން، ނުވަތަ އާންމުންނަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުގައި އިމްޕޯޓްކުރުން، ނުވަތަ ބްރޯޑްކާސްޓް ކުރުން، ނުވަތަ އާންމުންނަށް މުޢާސަލާތުކުރުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާގޮތަކަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ޢަމަލުކޮށްފިނަމަ އަދި އެކަން ބެލެވޭނީ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކޮޕީރައިޓާއި ގުޅޭ އެހެނިހެން ޙައްޤުތައް ފުރިހަމަކޮށްދޭކަމަށެވެ. މި ކުށް ކުރި މީހެއްގެ އަދަބަކީ އެފަރާތެއް -/1000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާ އާއި -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން

ޤަރާރުކުރުމެވެ. އަދި މީގެ އިތުރުން އެކަމުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބޭ ފަރާތަށް މި ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާއާއި 31 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބާރުލިބިގެންވެއެވެ.

އެކްސްކްލޫސިވް ލައިސަންސީގެ ބަދަލުވުން

33-1 އެކްސްކްލޫސިވް ލައިސަންސްގެ އެއްބަސްވުމުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިނުވާނަމަ، ހިނދަކު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވިފައިވާ ޙައްޤުތަކަށް އަސަރުކުރާ ގެއްލުން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ކޮޕީރައިޓްގެ ވެރިފަރާތަށް ލިބޭނީ އެންމެހައި ޙައްޤުތަކާއި އިޚްތިޔާރުތަކެވެ، އެ ޙައްޤުތައް އެކްސްކްލޫސިވް ލައިސަންސީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

5 ވަނަ ބާބު

ނެއިބަރިން ކަންކަން

ހިމާޔަތްދޭ ދާއިރާ

34\. (ހ) އަދަބީ އަދި ފަންނާނީ އުފެއްދުންތަކުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ހިމާޔަތްކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ހިނގާނީ ތިރީގައިވާ ބާވަތް ބާވަތުގެ މަސައްކަތްތަކަށެވެ.

(1) މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ދިވެހި މުޢައްލިފުން ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭ މުޢައްލިފުންގެ މަސައްކަތްތަކަށް؛

(2) ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އެއްބަސްވުންތަކާއި މުޢާހަދާތަކުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްދިނުމަށް ދިވެހިރާއްޖެއަށް ލާޒިމުވާ މުޢައްލިފުންގެ މަސައްކަތްތަކާއި އެ މުޢާހަދާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންވަރަށް؛

(3) ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަރުކަޒު އޮފީސް ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭ ޕްރޮޑިއުސަރުންގެ އޯޑިއޯ ވިޝުއަލް މަސައްކަތްތަކަށް؛ އަދި

(4) ރާއްޖޭގައި ހަދާފައިވާ އިމާރާތްތަކުގެ ފަރުމާކުރުމުގެ މަސައްކަތާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހަދާފައިވާ، އިމާރާތްތަކާއި އެނޫން ތަންތަނުގައި ބޭނުން ކޮށްފައިވާ ފަންނާނީ މަސައްކަތްތަކަށް.

(ށ) ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަންނާނުންގެ ޙައްޤުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވޭނެއެވެ.

(1) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ފަންނާނުން؛

(2) ތިރީގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ޝަރުޠުތަކެއް ފުރިހަމަވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަކަށް ނުވާ ފަންނާނުން؛

(ހ) ޕަރފޯމަންސް ހިނގާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދުގެ ތެރޭގައި ކަމަށްވާނަމަ؛ ނުވަތަ

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވިފައިވާ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއްގައި ޕަރފޯމަންސް އެކުލަވާލެވިފައިވާނަމަ؛ ނުވަތަ

(ނ) އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއްގައި ފިކްސްކޮށްފައި ނުވާ ޕަރފޯމަންސްއެއް އެކުލަވާލެވިފައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރާ ބްރޯޑްކާސްޓިންގއެއްގައި ހިމެނޭ ޕަރފޯމަންސްއެއް ކަމުގައިވާނަމަ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތިރީގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގތައް

ހިމާޔަތް ލިބޭނެއެވެ.

(1) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތަކު ޕްރޮޑިއުސްކުރާ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގްތަކަށް؛

(2) ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ފިކްސްކޮށްފައިވާ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގްތަކަށް؛ އަދި

(3) ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގްތަކަށް.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބްރޯޑްކާސްޓްތަކަށް ހިމާޔަތް ލިބޭނެއެވެ.

(1) ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަރުކަޒު އޮފީސް ހުންނަ ބްރޯޑްކާސްޓިންގ އޯގަނައިޒޭޝަންތަކުގެ ބްރޯޑްކާސްޓްތަކަށް؛ އަދި

(2) ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބަހައްޓާފައިވާ ޓްރާންސްމިޓަރުތަކުން ކުރާ ބްރޯޑްކާސްޓްތަކަށް.

(ރ) ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި އެއްބަސްވުންތަކުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްދޭންޖެހޭ ޕަރފޯމަންސްތަކާއި، އަޑުގެ ރިކޯޑިންގ ޕްރޮޑިއުސަރުންނާއި، އަދި ބްރޯޑްކާސްޓްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ވެސް އެ މުޢާހަދާތަކާއި އެއްބަސްވުންތަކުން ހިމާޔަތްދޭނޭ ގޮތަކަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތް ލިބިގެންވެއެވެ.

35. މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަންފެށުމުގެ ކުރިން އުފައްދާފައިވާ މަސައްކަތް

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވޭ ބާވަތްތަކުގެ އުފެއްދުމެއް މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އުފައްދާފައިވާނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ އުފެއްދުމަށް ދޭ ހިމާޔަތް ތިރީގައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ހިމާޔަތްކުރެވޭނެއެވެ.

(1) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އަމަލުކުރަމުން އައި ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އެ އުފެއްދުމުގެ ހިމާޔަތްކުރެވޭ މުއްދަތު ހަމަވެފައިނުވާނަމަ؛

(2) ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާއެއްގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވިފައިވާ ބާވަތުގެ އުފެއްދުމެއްކަމުގައިވާ އުފެއްދުމެއްގެ މުއްދަތު އެ އުފެއްދި ޤައުމެއްގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަމަނުވާނަމަ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރާ އުފެއްދުންތަކުގެ މުއްދަތު ގުނާނީ، އެ އުފެއްދުމެއްގެ ޙައްޤުތައް ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާނަމަ، ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނު ތާރީޚުން ފެށިގެން ނުވަތަ ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިނުވާނަމަ، އެ އުފެއްދުމެއް އެންމެފުރަތަމަ ޝާއިޢުކުރި ތާރީޚުންނެވެ.

36. އިސްތިސްނާ ކުރުން

މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އުފައްދާފައިވާ އުފެއްދުންތަކާއި، ޕަރފޯމަންސްތަކާއި، އަޑުގެ ރިކޯޑިންގްތަކާއި، އަދި ބްރޯޑްކާސްޓްކުރެވިފައިވާ ބްރޯޑްކާސްޓްތަކާއި، އެނގިރޭސި ބަހުން ލިޔެވިފައިވާ ބޮޑެތި އުފެއްދުންތަކާއި، އަދި ފަރުމާކުރެވިފައިވާ ހަރަކާތްތަކާއި، އަދި މީގެ ކުރިން އޮތް ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ އުފެއްދުންތަކުގެ ޙައްޤަށް މި ޤާނޫނުން އިސްތިސްނާ ވެއެވެ.

37. ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާ އަމަލުކުރުން

ދިވެހިރާއްޖެއިން ބައިވެރިވެފައިވާ ކޮޕީރައިޓާއި ކޮޕީރައިޓާ ގުޅޭ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކުން، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބާރު ހިނގާނެއެވެ. އަދި މި ޤާނޫނުގައިވާ އެއްވެސް މާއްދާއެއް މިފަދަ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާއެއްގެ އެއްވެސް މާއްދާއަކާ ތަޢާރުޟުވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ މާއްދާގެ މައްޗަށް އެ މުޢާހަދާއެއްގެ މާއްދާގެ

ބާރު ހިނގާނެއެވެ.

ގަވާއިދު ހަދައި ހިންގުން **38.** މި ޤާނޫނު ހިންގުމަށްޓަކައި ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދަންވާނެއެވެ. މި ޤާނޫނު ހިންގުމަށްޓަކައި ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގާނީ، އެކަމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ މިނިސްޓްރީއަކުންނެވެ.

ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުން **39.** މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ މި ޤާނޫނު ފާސްކޮށް، ތަސްދީޤުކޮށް ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ. އަދި މި ޤާނޫނު ތަސްދީޤުކުރާތާ 180 (ސަތޭކަ އަށްޑިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ޤާނޫނަށް ފުރިހަމައަށް އަމަލުކުރަން ވާނެއެވެ.

ޤާނޫނުގައި އުވާލެވޭ ބައެއް މާއްދާތައް **40.** މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2008 (ޢާންމު ގަވާއިދުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ބާރުންކުރެވިފައިވާ އަންނަނިވި ގަވާއިދުތައް އުވިއްޖެއެވެ.

(ހ) ގަވާއިދު ނަންބަރު 51 (ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފައްދާ ފުޑް ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ ގަވާއިދު).

(ށ) ގަވާއިދު ނަންބަރު 52 (ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގެމާއި ޖަވަ ފާސްކުރުމުގެ ގަވާއިދު).

(ނ) ގަވާއިދު ނަންބަރު 53 (ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމިއްލަ ރޯގު/މެޑިކަލް ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ ގަވާއިދު).

(ރ) ގަވާއިދު ނަންބަރު 54 (ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހޭޕީ އަލްބަވް ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ ގަވާއިދު).

މާނަ **41.** މި ޤާނޫނުގައި އެހެންގޮތަކަށް ބުނެފައި ނުވާހާ ހިނދަކު:

"ކޮލެޖެއްގެ ފެކަލްޓީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ:

(1) އިޤްތިސާދީ ރަށްދުތަކުން މުސްތަޤިއްލުކޮށް ދިރާސާކުރާނަމަ މުސްތަޤިއްލުކޮށް؛ ނުވަތަ

(2) އިޤްތިސާދީ ރަށްދުތަކުން މުސްތަޤިއްލުކޮށް އެހެން ފެކަލްޓީތަކާ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަރުކާރެއް ދިރާސާކުރާނަމަ، އެ ފެކަލްޓީތަކާ ނުވަތަ އެ ސަރުކާރެއް؛ ނުވަތަ

(3) އިޤްތިސާދީ ރަށްދުތަކުން ފެކަލްޓީއެއްގެ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަރުކާރެއްގެ މަސްލަހަތު ބަދަލުކޮށްދިނުމަށް އެކަން ދިރާސާކުރާ ފެކަލްޓީއެއް ނުވަތަ ސަރުކާރެއް.

"ނަޒްޖުސަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އަޑުއަހާ މިޑިޔާ ލިޔުމެއް ހުށަހަޅައިދޭ ނިޒާމަކަށެވެ.

"ރައިބަސް ވުޒާރާގެ އިންތިޒާމް ސަރވިސް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނު ބަހާ އުފެއްދުމާއި އެ އުފެއްދުންތަކުގެ މުބާރާތްތަކުން ލިބެންނަށް، ރަނގަޅުކުރުމުގެ ބާރުތަކާއި، ހަރަކާތްތެރިކަން ފަސްޖެހުމަށް، އަދި ރިޕޯޓުތަކާއި، ފަރުމާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ހުނަރުތަކާއި ތަޖުރިބާ ފަރާތްތަކާއި، ބަރޯސާވާ ހުނަރު އުފެއްދުންތަކާއި ބަރޯސާވާ ހުނަރު ފަރާތްތަކާއި އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިލްކުވާހަކަތައް ބަލަހައްޓާތަކާއި އެ ބާރުތަކާއި މިލްކުވާހަކަތައް މިނިސްޓަރުން ވެލާވާ އާއިލާ މައްސަލަތައް ވަގުތުން. ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވާ އުފެއްދުމާއި، ހަރަކާތްތައް، އަދި ރިޕޯޓުތައް ނުވަތަ ބަރޯސާވާ ހުނަރު އުފެއްދުމާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ގަވާއިދުތަކާއި ޝަރުޢީމަސްލަ އެންމެ ރަނގަޅު މަޤްސަދަކަށެވެ. އަދި މިފަދަ މައްސަލަތަކުގެ އެކުލަވާލެވިފައިވާ ނަންބަރުތަކާއި ކޮޅުތައް ބާރުތަކުގެ ތަޢާރަފުކުރުމަށް، އެހެން މައްސަލަތަކާ މި ބަޔާގެ މާނައިގައި ހިމެނެއެވެ.

"ބަރޯސާވާ ހުނަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އުފެއްދުމާއި، ޕްރޮފެޝަނަލް ނުވަތަ އަދި ރިޕޯޓުތައް ފަހަރުމަތީ ބިދޭސީ ރަސްމީ ކުރިއަށް ގެންދާ މަރުހަލާ ފަރުމާ ކުރުމަށެވެ. މިގޮތުގައި ސަޤާފަތީ ކުރިއަށް ފަރުމާ ފަރުމާ ފަރުމާކުރުމަށް ހިމެނެއެވެ.

"ކުއްޔަށް ދިނުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އުފެއްދުމެއްގެ ނުވަތަ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއްގެ އަސްލު ނުވަތަ ކޮޕީއެއް ވަކި މުއްދަތަކަށް ފައިދާއެއް ހޯދުމުގެ މަޤްޞަދުގައި ކުއްޔަށް ދޫކުރުމަށެވެ.

"ކޮމްޕިއުޓަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މައުލޫމާތު ޕްރޮސެސްކުރުމުގެ ޤާބިލުކަން ލިބިފައިވާ އިލެކްޓްރޯނިކް ވަސީލަތެއް ނުވަތަ މިފަދަ އެހެން ގޮތަކުން ހަދާފައިވުމުން ތަކެއްޗަކަށެވެ.

"ކޮމްޕިއުޓަރ ޕްރޮގްރާމް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކޮމްޕިއުޓަރަކަށް އެނގޭ ބަހަކުން، ކޯޑަކުން، ސިމްބަލަކުން، ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން، ކޮމްޕިއުޓަރަށް ވަކި މަސައްކަތެއް ކުރުމަށް ނުވަތަ ވަކި ނަތީޖާއެއް ނެރުމަށްޓަކައި އެކުލަވާލާފައިވާ އަންގުންތަކަށް ނުވަތަ އިރުޝާދުތަކަށެވެ.

"ކޮލެކްޓިވް އުފެއްދުމެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ވަކި މީހެއްގެ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ވަކި ޝަޚްޞެއްގެ އިސްނެގުމުގައި ނުވަތަ އިރުޝާދު ދީގެން އެމީހެއްގެ ނުވަތަ އެ ޝަޚްޞެއްގެ އުފެއްދުމެއްގެ ގޮތުގައި ނެރުމަށްޓަކައި ހިއްސާވާ އެހެން މީހުން ނުވަތަ ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތްތަކުން އެއްބައިވެގެން ދެ މީހަކު ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ މީހުން އުފައްދާ އުފެއްދުންތަކަށެވެ.

"އެކްސްޕްރެޝަން އޮފް ފޯކްލޯރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މުޖުތަމަޢުއެއްގެ އާދަކާދައިގެ މަރުކަޒު ވަކި ބައިނަލް ނިސްބަތްވާ ދާއިމީ އެ މުޖުތަމަޢުއެއްގެ އިޖުތިމާޢީ ސަގާފަތް އެބައެއްގެ ތަރުތީބު އަދި އަދަބީ ސިފަތަކާއި ކަންތައްތަކަށް ވާރުތަވެގެން ހަމަހަމަ އުފެއްދުންތަކެވެ. މިގޮތުގައި ތިރީގައިވާ ތަކެތި ހިމެނެއެވެ.

(1) އެފަދަ ޖަމާޢަތުގެ ވާހަކަތައް، އެފަދަ ޖަމާޢަތުގެ ޅެމާއި، ބަސްދީ އަދި އިރުގެ އަރަތް؛

(2) އެފަދަ ލަވަ އާއި ރާގުތައް؛

(3) އެފަދަ ނަށުމާއި އެފަދަ ތަމްސީލުތައް؛

(4) ކުރެހުންތަކާއި، ބިންވަޅުގަނޑުތަކާއި، ސިފަ އުފެއްދުންތަކާއި (ސްކަލްޕްޗަރ)، މުރިގެ މަސައްކަތްތަކާއި، ކަނބުރުވިނަކުގެ މަސައްކަތްތަކާއި، ތިލޯރުކަމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި، އަތްތިރި މަސައްކަތުގެ އުފެއްދުންތަކާއި، ކޮސްޓިއުމް އަދި މުޖުތަމަޢު އަށް ނިސްބަތްވާ ޒީނަތް ފަދަ އުފެއްދުންތަކެވެ.

"އުފެއްދުމެއް" އަދި "މަސައްކަތެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދަބީ އަދި ފަންނީ އަސްލީ އަދި ނަޤްލީ އުފެއްދުމަށެވެ.

"އިޖުރާ ބޭނުންކުރާއިރު އުފައްދާފައިވާ ހުނަރީ ފަންނީ މަސައްކަތް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އިޖުރާ ބޭނުމެއް ހިފާގޮތަށް އަޅުން ނުވަތަ ބިނާކުރާ ގޮތަށް އުފައްދާފައިވާ ހުނަރީ ފަންނީ އުފެއްދުމަކަށެވެ.

"އަޑުން އުފެއްދުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އުފެއްދުންތެރިޔާ އުފެއްދުމަކުން ނުވަތަ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއަކުން، ދާއިމީކޮށް ނުވަތަ ވަގުތީ ގޮތުން އިލެކްޓްރޯނިކް ވަސީލަތުން ރައްކާކުރެވޭގޮތަށް ނުވަތަ އެހެން ކޮންމެވެސް ގޮތަކުން ވިޔަސް، ބަދަލުކުރެވޭގޮތަށް އެއް ކޮޕީ ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނަ ކޮޕީ އުފެއްދުމަށެވެ.

"އޯޑިއޯ ވިޝުއަލް" އުފެއްދުމެއް ނުވަތަ މަސައްކަތެއް ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އަޑު އެކުލެވިފައިވާ އަދި އަޑު އެކުލެވިފައިނުވާ ނަގާފައިވާ ތަސްވީރުތަކުގެ ތަރުތީބުވެފައިވާ

ގުޅިފައިވާ މަސްޢޫލިއްޔަތުތަކެއްގެ ސިވިލިއަނުން ފަންނާނުގެ ބަދަލުގައި އުފައްދާފައިވާ އުފެއްދުންތަކަށެވެ.

"އަޑުގެ ރިކޯޑިންގ" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، ކޮންމެ ގޮތަކުން ފިލްމުސްޓޫޑިއޯތަކުން ކުރުނުކަމުގައި ވިޔަސް އަދި ކޮންމެ ޖީބީއަށްލާފައި އަޑުތަކެއް އުފެއްދުމަށް ކުރެވޭ ރިޕްރޮޑަކްޝަނެއްގެ އަޑުތަކާއި ނުވަތަ އެހެނިހެން އަޑުތަކާއި ފިލްމުސްޓޫޑިއޯތަކަށެވެ. އެޗެއް ވިޝުއަލް މަސައްކަތެއްގެ ސައުންޑްޓްރެކްގައި ހިމެނޭ ގޮތަށް ... ހިމެނިފައިވާ ފިލްމުސްޓޫޑިއޯތަކަށެވެ.

"އިޤްތިޞާދީ ހައްޤުތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ހައްޤުތަކަށެވެ.

"އަދަބީ ހައްޤުތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، މި ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ހައްޤުތަކަށެވެ.

"މުބްތަކިރު" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، އުފެއްދުމެއް އުފައްދާފައިވާ މީހާއަށެވެ.

"ފަންނާނުން" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، ލަވަ ކިޔާމީހުންނާއި މިއުޒިކް ކުޅުންތެރިންނާއި އަދި ނަށާމީހުން ތަމްސީލުކުރާ ބައެއްގެ އަދަބީ ނުވަތަ ފަންނީ އުފެއްދުމެއް އެހެނިހެން ގޮތަކަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކަށެވެ.

"ފިލްމުސްޓޫޑިއޯ" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، ފަންނާނުންގެ ޕަރފޯމަންސް އަދި ... ތަކެއް ހިމެނޭ ގޮތަށް އަޑުތަކާއި ... އޭގެ ރިކޯޑިންގތަކާއި ފަރާތްތަކެއްގެ އުފެއްދުމުގެ ހައްޤުތަކަށެވެ.

"ފޮޓޯގެ މަސައްކަތް" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، ކެމެރާއެއް ނުވަތަ އިލެކްޓްރޯނިކް ނުވަތަ އެހެން ވަސީލަތެއް މެދުވެރިކޮށް ފުއްޓަރާ ... ނުވަތަ އެހެން ފަރާތެއްގެ ތަޞްވީރުތަކުގެ ... އުފެއްދުން ... އެޗެއް ވިޝުއަލް އުފެއްދުމެއް ނަގާފައިވާ ހިމެނޭ މަސްޢޫލު ... ނުވަތަ އެހެން ...

"ދުވަހުގެ ނުވަތަ އެހެންމެ ގޮތަކުން ގުޅިގެން އުފެއްދުމެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، ދުވަހުގެ ނުވަތަ ...، މި ޤާނޫނުގައި ... އުފެއްދުމެއް ...

"ޕްރޮޑިއުސަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، ފަންނާނުންގެ ޕްރޮޑަކްޝަނުގެ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރާ މީހާއަށެވެ.

"ޕްރޮޑަކްޝަން" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، ލަވަ، މިއުޒިކް އަދި މިއުޒިކަލް ތަމްސީލުގެ ބައެއް އަދި އެހެނިހެން އަދަބީ އަދި ފަންނީ ބައެއް ހިމެނޭ ގޮތަށެވެ.

"ޕަބްލިޝަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، އެޗެއް ވިޝުއަލް މަސައްކަތެއް ނުވަތަ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގެއް އުފެއްދުމުގެ ... ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް ޢާންމުކުރުމަށް ... ނުވަތަ އެކަމާ ގުޅިގެން ... ހިމެނޭ ...

"އެންމެހާ ހުރިހާ ރިކޯޑިންގ" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، ... މީހުންނާއި ... ޝަރުޠުތަކާއި ... ނުވަތަ ... ކުރުމަށް ... މި ޤާނޫނުގައި ... ކަމަށް ބުނެފައިވާ ... ކޮންމެ ... އުފެއްދުމެއް ...

(1) އޭގައި ވިޝުއަލް އުފެއްދުމެއް ފިޔަވައި އެހެން އުފެއްދުމެއްގައި، ސީދާކޮށް ނުވަތަ ނުސީދާކޮށް ކަމަށްވިޔަސް، އެ އުފެއްދުމެއް ކިޔުން، ކުޅުން، ނެށުން، އެކްޒިބިޓްކުރުން އަދި ބްރޯޑްކާސްޓްކޮށްދިނުން؛

(2) އޭގައި ވިޝުއަލް އުފެއްދުމެއްނަމަ މަންޒަރުތައް ގުޅިގެންދާގޮތަށް ދެއްކުމާއި އެއާއެކުގައި އަންނަ އަޑުއިވޭގޮތަށް ހުށަހެޅުން؛ ނުވަތަ

(3) އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއްނަމަ، ރިކޯޑިންގގެ އަޑު އިއްވުމެވެ.

"އާންމުންނަށް މުއާސަލާތުކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އުފެއްދުމެއް، ޕަރފޯމަންސެއް، އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއް ނުވަތަ ބްރޯޑްކާސްޓްއެއްގެ މަންޒަރު ނުވަތަ އަޑު ނުވަތަ އަޑާއި މަންޒަރު އެކުގައި ނަރު މެދުވެރިކޮށް ނުވަތަ ވަޔަރލެސްކޮށް ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ނޫން ގޮތަކުން އެ ބްރޯޑްކާސްޓިންގކުރާ ތަނަކާއި ދުރުމަތީގައި، ބްރޯޑްކާސްޓިންގކުރާތަނަށް، ނުފެނޭނެ މަންޒަރު ނުވަތަ އަޑު އެއްތަނަކުން އެއްވަގުތެއްގައި ނުވަތަ އެކިވަގުތު އެކިތަންތަނުން ލިބެންހުރުމުގައި ވިޔަސް ގޮތުގައިވާ މީހުން ފިޔަވައި އެހެން ބައިތަކަށް، ބްރޯޑްކާސްޓިންގއާ އަޑު ނުވަތަ މަންޒަރު ނުވަތަ އެއާއި މަންޒަރު ލިބޭގޮތަށް ފޮނުވުމެވެ.

"އާންމުންނަށް ފެންނަ ގޮތަށް ބަހައްޓުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އުފެއްދުމުގެ އަސްލު ނުވަތަ ކޮޕީއެއް ނަމަވެސް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތްތަކުން ކުރީ ގޮތަކަށް، ގޮތެއްވިޔަސް މީހުންނާއި ގޮތްކޮށް އެއީ މީހުން ފިޔަވައި އެހެން މީހުންނަށް، އަމިއްލަ ދިވެހިން ބައިތަކަށް ނުވަތަ އެކި ބައިބައިގައި އެއްވަގުތެއްގައި ނުވަތަ އެކި ބައިބައިގައި އެކި ވަގުތު ތަ ތަންތަނުގައި އާންމުންނަށް ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ފެންނާނެ ގޮތަށް ދައްކުމެވެ.

(1) ހަމަސީދާ ފެންނަގޮތަށް ބަހައްޓުން؛

(2) ފިލްމެއް، ސްލައިޑެއް، ޓީ.ވީ މަންޒަރެއްގެ ތަސްވީރު ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން ސްކްރީނެއްގައި ދައްކާލުން؛

(3) (1) އާއި (2) ގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ ނޫންގޮތަކުން ނުވަތަ އެނޫން ވަސީލަތެއް މެދުވެރިކޮށްގެންވިޔަސް ދައްކުން؛ ނުވަތަ

(4) އޭގައި ވިޝުއަލް އުފެއްދުމެއްގައި މަންޒަރުތައް ގުޅިގެން އަންނަގޮތް ނޫންގޮތަކަށް ވިޔަސް ދައްކުން.

"އާންމުކޮށް ދައްކުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އުފެއްދުމެއްގެ ނުވަތަ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއްގެ އަސްލު ނުވަތަ ކޮޕީއެއް އާންމުންނަށް ހުޅުވާލެވިފައިވާ ތަނަކުން ނުވަތަ އެއްޗެއްގެ ތަރުތީބުން ތަނެއް ވަކި މުއްދަތަކަށް ވިއްކާލެވޭ ބޭނުމަކަށް ނުވާގޮތަށް ދޫކުރުމެވެ.

"ޝާއިޢުކޮށްދިނުން" އުފެއްދުމެއް ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އުފެއްދުމެއްނަމަ މިބާވަތުގެ ނުވަތަ ކޮޕީއެއްގެ ޕާޓްތަކެއް ނުވަތަ އަޑުގެ ރިކޯޑިންގއެއްނަމަ އުފެއްދި ވެރިޔާގެ ނުވަތަ ވެރިޔާގެ އެއްބަސްވުމާއެކު ކޮޕީތައް ވިއްކައި ނުވަތަ ވިޔަފާރި ނުވަތަ އާންމުންނަށް ވިއްކާލުމަށް ނުވަތަ އާންމުންނަށް ލިބޭނެ ގޮތް ހަމަޖެހުމުގެ ގޮތުން ކުޅިވަރުތަކަކަށް ދޫކުރުމެވެ.

"އަސްލު" އުފެއްދުމެއް ނުވަތަ މަސައްކަތެއްކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އެ އުފެއްދުމެއް ނުވަތަ އެ މަސައްކަތެއް އުފެއްދި މީހެއްގެ އަސާސީ މަސައްކަތެވެ.

"ޑިސްޓްރިބިއުޝަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސައްކަތެއްގެ އަސްލު ނުވަތަ ކޮޕީއެއް،

ޕަރަފޯމަންސެއްގެ ފިކްޝަން ނުވަތަ ޕްރޮގްރާމް އޭގެ ބެންޗިބަރ ފޯނުބުގައި ވިއްކުމަށް ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރުމަށް ހުށަހެޅުން ނުވަތަ ސަރަކިއުލޭޓްކުރުމަށް. އޭގެ ކޮޕީގައި އެ އުފެއްދުމެއް ސަރަކިއުލޭޓްކުރުމަށް، އަދި ވިއްކުމަށް އަދި މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރުމަށް އިމްޕޯޓްކުރުންވެސް ހިމެނެއެވެ.

"ރިޕްރޮޑަކްޝަން ވަސީލަތެއް ބޭނުންކޮށްގެން އުފެއްދުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކޮޕީކުރުން ނޫން އެހެން ވަސީލަތްތަކުން، މަސައްކަތެއްގެ އަސްލު ނުވަތަ ކޮޕީއާ އެއްގޮތަށް ކޮޕީއެއް ހެދުމަށެވެ.

Print Download PDF